

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO 44119
VOL. LXXVIII JULY - LIEPOS 29-1993 Nr. 28

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRASTIS

LIETUVIŲ SKAUTIJOS DEIMANTŲ VAINIKAS

Nijolė Kersnauskaitė

*Žvelgdami į ateitį, nepasikliaukime vien tik
praeities šviesa.*

*Verskime naują lapą ir skaitykime naujas mintis.
Ir girdėkime tai, ko dar niekas niekad negirdėjo;
Nes iš to kils naujas pasaulis ir nauja lemtis.*

Davis Polis

Pajudinęs naujo auklėjimo idėją, skautijos įkūrėjas Lordas Baden-Powellis turėjo duoti jai ir teorinį – ideologinį pagrindą. Prieš rašydamas skautų įstatus, jis išstudijavo visos epochos auklėjamąją literatūrą, ypač kreipdamas dėmesį į riterių laikus. Jis stengėsi apimti ir duoti skautybei visą tai, kas visais laikais kėlė ir kelia žmogų ir kas eina per žmonių kartas ir amžius gyvąja dvasia.

Šių studijų ir savo gyvenimo praktikos dėka, pastebėjęs, kad jaunimą ypač pagausina, skatina ir žavi žygiškumas, riteriškas pasišventimas, nuotykingumas, nepaprastumas, Baden-Powellis tuo ir pagrindė organizacijos ideologinę programą.

Baden-Powellio skautybės paskirtis yra ugdyti pilnutinį žmogų. O tą pilnutinį žmogų jis supranta kaip junginį religinių – tautinių žmogiškų savybių. Skautiškam keliui jis turi tik tris kelio ženklus: Dievą – Tėvynę – Artimą. Tie, kurie tam keliui įsipareigoja ir yra tos gyvosios dvasios išpažinėjai ir nešėjai.

Lietuviškoji skautija pakilo gyvenimui kartu su nepriklausomybę atgavusia Lietuva. Ir tuo džiaugėsi tik

22 metus. Penkis dešimtmečius Lietuva nešė sunkios vergijos dalį, o išeivijoje atkurta lietuviškoji skautija Lietuvą nešė tik savo širdyje.

O vis tik per tiek metų Lietuva išliko kovojanti, tikinti ir gyva. Nežiūrint visų represijų ir pavergėjų pastangų, kalėjimų ir bausmių, Lietuva – vienintelė iš visų kitų komunistų pavergtų kraštų, pajėgė išleisti šio amžiaus istorijos vieną svarbiausių dokumentų – Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kroniką. Ir ta Kronika prabilo į mus ir į visą pasaulį ne poezija, ne filosofiniais išvedžiojimais, bet kasdieniniais faktais, kurių buvo pilna pavergtoji lietuvių tauta.

Ir galop įvyko tai, ko niekas nesitikėjo – ta pati maža, drąsi tauta, kaip balta paukštė pakilo laisvės skrydžiui. Ir tas neįtikėtinas jos skrydis pavergė pasaulio vaizduotę ir širdį. Lietuva laimėjo sau laisvę.

Kodėl visa tai galėjo įvykti? Todėl, kad pavergtoje tautoje gyveno ir veikė gyvoji dvasia.

Savo gyvenimo deimantinę sukaktį švenčianti lietuviškoji skautija šiandien prisimena ir yra dėkinga už vi-

Linksmi nusiteikusių tautiečių grupė ALTS Chicago skyriaus gegužinėje, įvykio šioje liepos 11 d. Lemonte.

sus tuos mūsų tautos gyvosios dvasios žmones. Mus gaivina ir lydi mūsų tautos ir mūsų organizacijos gyvąja dvasia ataugusios praeities šviesa. Tačiau ta šviesa mus kartu ir įpareigoja.

Iš savo tautos istorijos ir jos likimo raidos savęs išrašyti mes negalime. Mes tik galime apsispręsti, kaip mes per savo istorinį laikotarpį praeisime ir ką prie savo vardų įsirašysime.

Lordas Baden-Powellis pabrėžė, kad skautybė moko mus ne kaip pragyventi, bet kaip gyventi. Ir tai reiškia, kad skautiška asmenybė yra paruošta tinkamai atsakyti savo gyvenamojo laiko reikalavimus.

Per penkis dešimtmečius Tauta Tėvynėje aukojosi ir atsisakė žūti. Tauta išeivijoje dirbo, kūrė, kalbėjo pasauliui apie Lietuvą, kai ši (Nukelta į 3 psl.)

LITAS: ar įsitvirtins jo konvertavimo socialistinė monopolija?

Antanas Butkus, Vilnius

Pagaliau Lietuva turi savo nacionalinę valiutą! Birželio 25-toji – lito įvedimo diena, patvirtinta Lietuvos Respublikos Lito Komiteto 1993 metų birželio 14 d. nutarimu. Į apytvartą išleisti 10, 20, 50 ir 100 litų banknotai ir 1, 2, 5, 10, 20, 50 centų bei 1, 2, 5 litų monetos.

Pinigų keitimo pradžia ir tvarka paskelbta iš anksto. Jokios panikos, jokių Tau-pomųjų kasų "šturmų", kaip kad buvo 1991 metais, kuomet Sovietų Sąjunga paskelbė 50 ir 100 rublių banknotų išėmimą iš apyvartos. Lito taip ilgai laukta. Atrodytų visus turėtų lydėti dar vienos pergalės džiaugsmas. Deja... Be diskusijų dėl lito banknotų kokybės, dėl sunkiai atskiriamų lito ir cento monetų (tik 10, 20 ir 50 centų monetos geltonos spalvos), labai aštriai aptarinėjami pinigų keitimo santykis, santaupų indeksacija, lito kurso nustatymas ir kt.

Autoritetinių politikų nuomone lito ankstesnis įvedimas, ypač iš karto, kai buvo išleista iš rublio zonos, būtų kitą naudą davęs. Įvedus litą 1991 metų rudenį (to labiausiai buvo laukta ir tikėtasi) ar 1992 metais, buvo galimybių jį paremti grąžinamais Lietuvos aukso fondais ir specialiais valiutiniais kreditais.

Tuo metu, t.y. 1991 metais, Lietuva daugeliui pasaulio valstybių buvo politinio stebuklo šalis, besiva-

duodama sudrebinusi Sovietinės imperijos pamatus, ir galėjo tikėtis jų geranoriškos pagalbos ir garantijos. Juk estų kronos stabilumą garantavo Suomijos markė ir kai kurių stipriausių iš Vakarų Europos šalių politinis suinteresuotumas.

Kodėl nepasimokyta iš Estijos pavyzdžio? Estijoje, įvedant nacionalinę valiutą, buvo ribojamas keičiamų pinigų kiekis nebuvo skaičiuota, kiek žmonės praras pajamų. Tačiau pinigai buvo keičiami dideliu santykiu neleidžiama perdėta emisija.

Lietuvoje laikyta klaida, kad ne visi pinigai Estijoje buvo keičiami vienodu santykiu. Tų ir kitų "klaidų" rezultatai jau dabar akivaizdūs. Mokytojas Estijoje gauna – 90, mokslininkas – 150 dolerių per mėnesį. O Lietuvoje? Tokie patys darbuotojai gauna 4-5 kartus mažesnę atlyginimą.

Estija vykdydama pinigų reformą, daug pinigų skyrė kreditams ir žmonės, juos gavę ir pradėję vystyti verslus, patys užsidirbo pinigų. Neveltui pradėta kalbėti apie Estijos ekonomikos stebuklą. Daug prie to prisidėjo ir atnaujintos pramonės technologijos užsienio investicijų pagalba.

Lietuvoje gi LDDP vadovaujama Užsienio reikalų ministerija žadėjo "ekonomizuoti" tarptautinius ryšius. Iš tikrųjų ši ministerija (Nukelta į 3 psl.)

Čiurlionio ansamblio kanklių orkestro vadovė Ona Mikulskienė buvo pakviesta atidaryti Čiurlionio ansamblio perkelto archyvo parodą Vilniuje. Grįžusi į Clevelandą padarė pranešimą. Iš kairės O. Mikulskienė, Pliodžinskai, Rociūnai, A. Babickienė. VI. Bacevičiaus nuotr.

Girdėta iš Vilniaus

• **LIETUVOS SEIMAS SKAIČIŲ VEIDRODYJE.** Pasibaigė antroji Lietuvos respublikos Seimo sesija. Joje įvyko 31 Seimo posėdis, priimti 68 įstatymai, 89 nutarimai, 3 rezolucijos.

Iš visų deputatų tik vienintelis Gediminas Paviržis, atstovaujantis LDDP, dalyvavo visuose posėdžiuose. Tarp Jalyvavusių diskusijose ir toliau nepralenkiamas lieka opozicijos atstovas Saulius Pečeliūnas, pasisakęs 249 kartus.

Svarbiausiais Seime priimtais visiškai naujais įstatymais Seimo pirmininkas Česlovas Juršėnas laiko Prezidento, Prezidento rinkimų, Konstitucinio teismo, Genocido centro, kariuomenės vadovybės, labdaros ir paramos įstatymus, taip pat įstatymus dėl profsąjungų turto, biudžeto, pinigų, užsienio valiutos, kooperacijos.

Naujoji Lietuvos Respublikos Seimo sesija prasidės rugsėjo 10 d.

• **LIETUVOS SKOLININKAI.** Lietuvos Valstybinės energetikos sistemos vadovybė gavo pranešimą iš Baltarusijos, jog grąžinama šeštoji dalis skolos už elektros energiją: iš viso Baltarusija skolinga Lietuvai 82 mln. litų.

Rusijos federacijos Kaliningrado sritis skolų u.: elektros energiją Lietuvai dar nepradėjo mokėti: skola siekia 4,219 mlrd. rublių, arba 35, 5 mln. JAV dolerių.

• **NUO LIEPOS 19 D. ALGIRDAS BRAZAUSKAS IŠĖJO ATOSTOGŲ.** Pirmąsias dvi savaites jis praleis laikinojoje vasaros rezidencijoje Nidos kurorte Kuršių Nerijoje.

Oficiali Prezidento vasaros rezidencija irgi bus Nidoje. Jai skirta vila dabar remontuojama, anksčiau šis pastatas priklausė aukštiesiems Kremliaus pareigūnams.

Kitas dvi savaites Prezidentas žada praleisti pas 84 metų tėvą, kuris gyvena Kaišiadorių miestelyje, aplankyti gimines ir artimiausius draugus.

• **LIETUVOS ŪKIO PADĖTIS TOLIAU BLOGĖJA.** Nepaisant kad Lietuvoje pavyko sutramdyti infliaciją, šalies ūkio padėtis toliau blogėja. Iš 47 svarbiausių gaminių grupių birželio mėnesį, palyginti su gegužės mėnesiu, gamyba sumažėjo 35-iose, arba 74 procentais. Statistikos departamentas praneša, kad gegužės mėnesį gamybos sumažėjimas buvo 1-ioje grupių, arba 38 procentai. Nors birželio mėnesį toliau sparčiai didėjo ūkio krizė, vartotojams pateiktos produkcijos kiekis, palyginti su gegužės mėnesiu, sumažėjo – tik 7,2 proc.

• **LIEPOS 25 DIENĄ LENKIJOJE LANKYSIS LIETUVOS MINISTRAS PIRMININKAS ADOLFAS ŠLEŽEVIČIUS.** Kartu su kitais oficialiais asmenimis, Lietuvos aviatorių ir visuomenės bei kultūros veikėjų delegacija, jis dalyvaus Stepono Dariaus ir Stasio Girėno skrydžio per Atlantą minėjime, kuris vyks Mislibože (buv. Soldine) "Lituanicos" žuvimo vietoje.

Ar įvyks Lietuvos vyriausybės vadovo susitikimas su Lenkijos ministre pirmininke Hanna Suchocka, dar nežinoma.

• **VILNIAUS ARKIVYSKUPO METROPOLITO AUDRIAUS JUOZO BAČKIO DEKRETU ĮSTEIGTA VILNIAUS ARKIVYSKUPIJOS KUNIGŲ SEMINARIJA.** Rugsėjo mėnesį ji pradės mokslus 21 jaunuolis. Seminarijos rektorium paskirtas Arkikatedros bazilikos klebonas monsinjoras Kazimieras Vasiliauskas. Katalikų kunigų seminarija Vilniuje su pertraukomis gyvavo apie 400 metų. Du kartus ją buvo uždarę hitleriniai nacistai ir 1945 metais sovietai. Tais metais seminarijoje mokėsi ir Kazimieras Vasiliauskas, vėliau ilgam ištremtas į sovietų lagerius.

• **LIEPOS 16-18 DIENOMIS VISA LIETUVA ŠVENTĖ ISTORINIO LIETUVIŲ LAKŪNŲ SKRYDŽIO PER ATLANTĄ 60-METĮ.** Šios šventės kulminacija buvo Kaune. Ažuolyne atidengtas paminklas S. Dariui ir S. Girėnui. Tūkstančiai žmonių susirinko Aleksoto aerodrome laukti iš Soldino, kur žuvo narsieji lakūnai, parskrendančios "Lituanikos – 2". Tragiškai nutrukusį sparnuotųjų lietuvių žygį į Kauną tikslia "Lituanikos" kopija užbaigė lietuviai iš JAV. Sasūnas ir lėktuvą pagaminęs konstruktorius, panevėžietis V. Kėnsgaila. Netoli esančiame Karmėlavos aerodrome leidosi ir moderniu laineriu "Golfstream" iš JAV atskridęs E. Velonskis bei lakūnas B. Walker. Dvi dienas pavėlavęs į Kauną iš Chicagos vienmotoriu lėktuvėliu, nei jėga nei dydžiu neprilygstančiu "Lituanikai" iš Chicagos atskrido J. Juknius ir E. Slušnys. Prieš metus jie išvyko į Ameriką užsidirbti pinigų, kad galėtų pakartoti Dariaus ir Girėno skrydį.

• **LIETUVA IR KAZACHSTANAS KETINA SUAKTYVINTI PREKYBINĮ BEI EKONOMINĮ BENDRADARBIAVIMĄ.** Liepos 21 dieną Vilniuje susitikusios Lietuvos ir Kazachstano vyriausybės delegacijos per dvi derybų valandas aptarė šalių ekonominio bei prekybinio bendradarbiavimo perspektyvas ir pasirašė keturis dokumentus. Vyriausybės vadovai Adolfas Šleževičius ir Sergejus Tereščenko vėliau spaudos konferencijoje pareiškė, kad abi pusės patenkintos rezultatais.

Sergejus Tereščenko įsitikinęs, kad Lietuva yra patogus tiltas į Vakarų Europos rinką, o Lietuvos valstybė – perspektyvus prekybos partneris. Pasirašytas susitarimas dėl laisvos prekybos tarp Lietuvos ir Kazachstano. Kazachstano delegacija palankiai sutiko pasiūlymą dalyvauti modernizuojant Mažeikių naftos perdirbimo gamyklos pajėgumus ir tiekti naftą, o už tai gauti jos produktus.

Liepos 17-18 dienomis buvo prisimintas drąsiųjų vyrų – Stepono Dariaus ir Stasio Girėno skrydis į Lietuvą lygiai prieš 60 metų. Ta proga Chicagoje įvyko visa eilė renginių, skirtingose miesto dalyse, ypatingai ten, kur šie drąsieji vyrai darbavosi ar jie dabar yra įamžinti.

Pirmosios dienos popietėje Midway aerodrome buvo šių lakūnų garbei paminklinės lentos atidengimas. Čia, o taip pat ir kitos vietose, programai vadovavo minėjimui rengti komiteto pirm. V. Ramonis. Jis pristatė eilę kalbėtojų, kurių tarpe buvo miesto, Illinois valstijos, aviacijos pareigūnai, o taip pat ir lietuviai – Lietuvos gen. konsulas Chicagoje V. Kleiza, Girėno pusbrolis A. Atutis, "Lituanicos" lėktuvo krikštąvė vadinamas A. Vaivada, S. Balzekas, Vilniaus miesto meras V. Jasulaitis, Vilniaus tarybos pirm. V. Šapalas ir kt.

Šie visi iškėlė Dariaus ir Girėno herojišką žygį. Po kalbų buvo atidengta pati paminklinė lenta, kurią, beje, dar nespėta pritvirtinti prie sienos. Lentoje įrašytas toks tekstas: "Comme-

PAMINĖTAS DARIAUS IR GIRĖNO SKRYDIS PRIEŠ 60 METŲ

Edvardas Šulaitis

morating the first USA – Lithuania transatlantic flight by Capt. Steponas Darius & Lt. Stasys Girėnas July 15-17, 1933. Chicago – New York – Kaunas. Dedicated on the 60th anniversary July 17, 1993, Midway Airport Richard M. Daley – Mayor.

Iš čia kai kurie pajudėjo į kitą aerodromo pusę – angaran, kur Darius ir Girėnas rengė savo lėktuvą žygiui į Lietuvą. Dabar šį angarą nuomuoja lietuvis Jahn Darska, kuris buvo šio minėjimo rengimo komiteto vicepirmininkas. Beje, šis Chicagoje gimęs mūsų tautietis, šiemet pirmą kartą viešėjo Lietuvoje ir žada prisidėti prie Lietuvos aviacijos patobulinimo.

Šeštadienio pavakarėje Balzeko Lietuvių kultūros muziejaus dailės galerijoje buvo parodos (jos tema – "Stepono Dariaus archyvas ir pirmas lietuvių transat-

lantinis skrydis") atidarymas ir istorinio Dariaus ir Girėno filmo demonstravimas tame pačiame muziejuje. Čia vėl netrūko kalbų, kurias pasakė beveik tie patys žmonės, kartodami beveik tas pačias mintis. Beveik tie patys žmonės tas pačias mintis dėstė ir sekančios dienos minėjimo punktuose.

Sekmadienio minėjimas buvo pradėtas kukliu paradu nuo Marijos aukšt. mokyklos iki didvyrių paminklo, kurį laiką dar pažingsniuojant 67-ja gatve. Tada sustota prie pačio Dariaus – Girėno paminklo, kur A. Braziui vadovaujant, sugiedoti himnai, na ir vėl pradėtos nuobodžios kalbos, kurios, spirginant karštai saulei, buvo sunkiai pakeliamos. Vieną iš įdomesnių kalbų pasakė Antanas Vaivada, vienas iš nedaugelio gyvų Dariaus – Girėno žygio į Lietuvą rengėjų bei rėmėjų. Jo jautrūs žodžiai giliau įstrigo į atmintį. Taip pat pažymėtina ir Vilniaus mero V. Jasulaičio kalba, kurioje jis pasakė gerą naujieną, kad du Chicagoje metus laiko praleidę tautiečiai iš Lietuvos – Jonas Juknius ir Edvardas Slušnys, jų nusipirktu mažu lėktuvėliu išskrido kelionėn į Lietuvą. Taip pat šį tą naujo pasakė ir lietuvių įsteigtos Marijos aukšt. mokyklos atstovė, kazimieriečių vienuolijos narė, kuri paminėjo, jog ilgą laiką gyveno seniausios Chicagos lietuvių kolonijos Bridgeporto "Lituanicos" vardo gatvėje (kiti kalbėtojai, turbūt, net nežinojo, kad Chicagoje tokia gatvė yra).

Ir kaip jau įprasta vakare buvo susirinkta puotai. Jei-gu kitose minėjimo vietose publikos buvo labai nedaug (nuo 150 iki 400) tai čia tautiečių netrūko, tik, žinoma, nedidelė salė neleido visus išalkusius patenkinti. Tačiau ir čia mūsų tautiečiai, kurie tikėjosi tuoj pat pasivaikšinti, turėjo prieš tai išklausti tuos pačius kalbėtojus ta pačia tema. Na, žinoma, netrūko ir padėkų vieni kitiems, kaip taisyklė pamirštant lietuvių spaudą bei radijo programas, be kurių talkos publikos dar būtų buvę mažiau.

Beje, sekmadienio ryte Chicagos ir apylinkių lietuvių parapijų bažnyčiose buvo atlaikytos pamaldos šių

(Nukelta į 12 psl.)

• **LIEPOS 21-OJI – PIRMOJI DIENA, KAI NEBEGALIOJA LAIKINIEJI PINIGAI – TALONAI,** žmonių vadinti "vač toriukais" arba bilietais į zoologijos sodą. Iki litų įvedimo apyvartoje buvo apie 30 milijardų laikinųjų pinigų – talonų.

Po liepos 20 dienos, pasak R. Visokavičiaus, dolerio kursas turėtų būti 4,3 – 4,7 lito. Apyvartoje litų turės būti tiek, kiek yra prekių. R. Vosokavičius žurnalistus užtikrino, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybė pasiryžusi pradėti taikyti Bankroto įstatymą.

• **APIE KĄ DISKUTAVO MOKYTI ŽMONĖS VISĄ SAVAITĘ BIRŠTONO KURORTE TEMA "LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖ 75-ERIŲ METŲ VALSTYBINGUMO ŠVIESOJE".** Mokslininkai, menininkai, kultūros veikėjai iš JAV, Kanados, Vokietijos ir Lietuvos skaitė pranešimus, diskutavo pilietinės visuomenės ir pakantumo ugdymo, kultūros ir švietimo, žurnalistikos, ekonomikos, politikos klausimais.

Bendras Lietuvos, Latvijos ir Estijos politikos užrašavins, – daugelio studijų savaitės dalyvių nuomone, – įsitvirtinti Europoje ir atsispirti Rusijos pastangoms viešpatauti rytiniame Baltijos regione. Lietuvai privalu visiškai išsilaisvinti nuo visų ai primestų ir dar tebesančių kolonijinio pobūdžio ryšių su Rusija.

• **AMERIKOJE GYVENANTIS DIRIGENTAS VYTAUTAS MARIJOŠIUS YRA PASKYRĖS SOLIDŽIĄ PINIGŲ SUMĄ** muzikinei kūrybai Lietuvoje paremti.

Speciali ekspertų komisija, vertindama pastarųjų ketverių metų lietuvišką muziką, ypač reikšmingais pripažino Vidmanto Bartulio "Rekviem" ir Onutės Narbutaitės "Opus lugubre" bei dar tris įvairioms instrumentų sudėtims skirtus jos kūrinius. Autoriai premijuoti iš Vytauto Marijošiaus lėšų.

• **LIEPOS 19 DIENĄ, EIDAMAS 71-UOSIUS METUS, MIRĖ POETAS PETRAS GAULĖ.** Kelių poezijos knygų vaikams ir suaugusiems autorius, labiausiai išgarsėjo tekstais dainoms. Dešimtys Petro Gaulės parašytų dainų dainuojamos visoje Lietuvoje.

• **LIETUVOJE JAU 104 TŪKSTANČIAI ŽEMĖS SAVININKŲ.** Pastaruoju metu Seimo priimti dokumentai žemės ūkio srityje leis pagilinti ir išplėsti žemės reformą, įstatyti ją į normalias vėžes, pareiškė Seimo agrarinio komiteto pirmininkas Mykolas Pronckus. Pasak jo, padaryti tai gana sudėtinga, nes dažnokai susikerta žmonių didelių grupių interesai. Jis atkreipė dėmesį į tai, kad pagal ankstesnį įstatymą žemės nuosavybės teisė buvo atstatoma tik grįžtantiems ūkininkauti, o dabar ji išplėsta – žemė suteikiama ne tik pastariesiems, bet ir asmenims, kurie sutinka atgautą žemę išnuomoti galintiems ją efektyviai naudoti: žemės ūkio bendrovėms ir ūkininkams.

Lietuvoje šiuo metu žemė jau grąžinta 104 tūkstančiams savininkų, žemės gavo kas penktas pretenduojantis į ją. Vidutiniškas ūkio dydis sudaro 8-9 hektarus. (R.G.) ELTA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVA TEL. (216) 531-8150
FAX. 216 531-8428P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119 • 0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR: BALYS GAIDŽIONAS

DIRVA (USPS 157580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-1091

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices.
• Published Weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. •
Subscription per year \$30.00 • Single copy 65 cents. Air mail overseas \$100.00 yr.
Prenumerata metams \$30.00, pusė metų \$17.00 • Oro paštu į užsienį
metams \$100.00 pusė metų \$55.00 • Atskiro numerio kaina 65 centų • Straipsniai
pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu nebūtina išreikšti redakcijos
nuomonę. • Nespausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant – Už skelbimų
turinį ir kalbą redakcija neatsako.

MŪSŲ MIRUSIŲJŲ ŽEMĖ

Juozas Žygas

Dabartinėje Lietuvos spaudoje, gana dažnai galime matyti užuominas, apie sienų nustatymą ar jų kontrolę su Rusija. "Štai Lietuvos – Rusijos sieną iš rusų pusės saugo šešis, o Lietuvos – Latvijos penkis kartus už mūsų šalis daugiau kaimyninių šalių pasieniečių (Lietuvos rytas 1993.V.7)". Neaišku iš kur ta siena su Rusija ir "kaimyninė šalis" atsirado? Ir dėl to jokių protesto balsų nei Lietuvoje, nei išeivijoje negirdime. Dabartiniai Lietuvos pareigūnai ir "diplomatai" (kabutėse) net nežino, kad Lietuva jokių bendrų sienų su Rusija neturi. Vakaruose Lietuva ribojasi su buvusiais Rytprūsiais ir Baltijos jūra, o rytuose ir pietryčiuose su Gudija.

Mes jau esame įpratę, kuomet seime ginčus veda ir dažnai bereikalingai kalba. Bet kalbant apie valstybines sienas, dėl kurių nėra dar susitarta, negalima, kad mėgėjai kalbėtų! Nes vienas pasakytas nevykęs žodis, gali būti kaip tas "Žvirblis, kuris grįžta ereliu". Rytprūsiai Sovietų sąjungai buvo pavesti tik laikinai administruoti, bet žinant rusų grobuonišką prigimtį, būtų naivu tikėti, kad jie tą kąsnį taikiai ir savanoriškai išspjautų. Būdami tokioje padėtyje jie nori, kad įvairiais aplinkiniais būdais, tas jų grobis būtų legalizuotas. O vienas iš tų būdų ir yra kalba: "Apie valstybinių sienų nustatymą".

Man, atrodo, kad dabartiniai Lietuvos "diplomatai" apie Rytprūsius ir 1920 m. "Maskvos taikos sutartį", jokio supratimo neturi. Jie turbūt net nėra girdėję, kad 1943 – 44 metais Maskva radijo bangomis savo atsisaukime į okupuotą Lietuvą kalbėjo: "Mažoji Lietuva – tai kraštas nuo amžių lietuvių gyventas, jų prakaitu ir krauju laistytas ir jo grąžinimas Lietuvai – bus tik menkas, palyginti, medžiaginis ir

moralinis atpildas už laike tiek amžių patirtas iš Kryžiuočių ordino ir pačių vokiečių neįkainuojamas medžiagines ir dvasines skriaudas. Ji bus grąžinta Lietuvai".

Gal dabar būtų sunku įrodyti, ką tuomet per radiją kalbėjo. Bet Maskva neturėdama daug vilties, kad būtų jai Rytprūsiai priskirti, tad bandė lietuviška kepure pasinaudoti. Todėl Maskvos viršūnėse buvo nutarta ir duotas parėdymas, remiantis vokiečių ir Vakarų mokslininkų studijomis, parengti leidinį, įrodantį to krašto lietuvišką praeitį. Tokį veikalą parengė Sovietų Mokslų akademijos narys, rusų etnologas P. Kušneris (Knyševas). Jo veikalas: "Etniškės Territorii i Etniškės Granici" buvo išleistas SSSR Mokslų Akademijos 1951 – Maskvoje. Bet labai greitai Stalinas pastebėjo, kad vakariečiai Rytprūsių likimu nesirūpina, tad rusai nusiėmė kaukę ir buvo įsakytą tą veikalą išimti ir sunaikinti.

Mano čia, kad keletas originalinių egzempliorių (rusiškų) Lietuvoje turėtų būti likę. Tie, kuriems lietuviškų žemių klausimas rūpi, turėtų pasistengti fotografiniu būdu (be jokių pakeitimų) perspausdinti. Taip pat būtų gera, parengti ir anglišką santrauką nurodant, kad tai SSSR Mokslų akademijos leidinys. O jeigu lauksime, kad dabartinė Lietuvos valdžia tai atliktų – tai gali tekti labai ilgai laukti. Reikia žinoti, kad Lietuvos komunistų partijai Lietuvos ir lietuviški reikalai nerūpėjo. Nors buvo rašoma, kad Šniečkus prašė Stalino, jog Seinus ir Suvalkus Lietuvai grąžintų.

Pagal tuos pačius šaltinius, Stalinas nenorėdamas santykių su Lenkija gadinti, Seinų vietoje Rytprūsius pasiūlęs. Bet Šniečkus nuo Rytprūsių atsisakęs, neva nenorėjęs per daug rusų kolonistų Lietuvoje turėti.

LIETUVIŲ SKAUTIJOS DEIMANTŲ VAINIKAS

(Atkelta iš 1 psl.)

kalbėti negalėjo. Išeivijos lietuvišką gyvastingumą ir sąmoningumą palaikė mūsų kultūrininkai, mokslininkai, organizacijos, parapijos, sambūriai, ansambliai, laikraščiai, knygos ir žurnalai. O jų tarpe ir Lietuvių Skautų Sąjunga. Į išeivijos lietuviškus aruodus ji sukrovė didį derlių. Todėl deimantinis jubiliejus nėra tik tuščio pasigyrimo šventė. Ne, tai atlikto įsipareigojimo, įvykdyto pasižadėjimo šventė!

Liepos 31 – rugpjūčio 11 d. Rako stovyklavietėje įvyksta Jubiliejinė stovykla, kurion suskris skautės ir skautai ne tik iš Amerikos ir Kanados, bet ir iš Anglijos, Australijos, Argentinos, Brazilijos ir Lietuvos. Į ypatingą šio jubiliejaus paminėjimą rugpjūčio 7-8 d. savaitgalį yra kviečiami ir svečiai – sesės ir broliai, rėmėjai ir skautijos draugai.

Stovime naujo rytojaus angoje. Lietuvos laisvės vizija tapo tikrove. Bet didžiai klystume sakydami, kad štai jau mūsų darbas baigtas, esame neberekalingi, nereikia nei daugiau dirbti, nei skautauti, nei planų išeivijos skautijai kurti.

Mūsų kelionė nebaigta ir mūsų gyvenimo bėgimas baigsis tik tada, kai ateis pa-

skutinė mūsų gyvenimo diena. Niekas nesibaigė, niekas nesustojo. Keičiasi tik tikslai ir įsipareigojimai tų tikslų siekiant, bet mes esame ir toliau ir Lietuvai, ir Bažnyčiai, ir Artimui reikalingi. Mūsų pagrindinė paskirtis yra skautiškos asmenybės ugdymas. Todėl mūsų sickis ir toliau lieka tas pats – augtinti jaunos lietuvis ir lietuves, kad jie būtų dori žmonės, geri gyvenamo krašto piliečiai ir jautrūs lietuviai, pilnai jaučiantys atsakomybę savo tėvų kra-

LITAS: ar įsitvirtins jo konvertavimo socialistinė monopolija?

Antanas Butkus, Vilnius

(Atkelta iš 1 psl.)

galėtų teikti operatyvią ekonominę informaciją apie Lietuvą užsienio, ūkio, valdžios, biznio organizacijoms, skatinti užsienio investicijas, tarpininkauti sudarant sutartis ir t.t. O jos "teigiama" veiklą, anot ministro P. Gylis, liudija įtampas nemažėjimas su Rytiais (žinoma, neatsižvelgiant į tai, kad didėja skolos Rusijai, nebeganam dujų ir kt.) ir pakeitimai kai kuriose ambasadose. Tiesa, Seimo posėdyje, įvykusiame liepos 1 d., ministras P. Gylis, apžvelgęs Užsienio reikalų ministerijos veiklą ir baigdamas atsakinėti į klausimus ir aiškintis, pasakė, kad užsienio politiką vykdo ne ministerija, o Seimo Užsienio komitetas (vadovauja K. Bobelis), daręs ypač slogų

tui ir kultūrai.

Mūsų žmogiškos širdys ir toliau ieškos ko nors didingo, mūsų gyvenimas ir toliau šauksis įprasminimo. Didinga tad yra mūsų skautiška dalia. Neišsivadėkime jos. Dainuokime dainas, kurių dar niekas nedainavo. Verskime naujus lapus ir skaitykime naujas mintis. Tai ir yra skautiško gyvenimo nuotykių kelias.

Kai įsiliepsnos jubiliejiniai laužai ir "dangun neš mūsų mintis", ryškimės iš naujo gyventi ir skautauti taip, kad daugeliui metų praėjus, galėtų prie mūsų vardų įrašyti: tai buvo žmonės, kuriuos vedė ir gaivino jų Tikėjimo, Tėvynės ir Artimo meilės gyvoji dvasia.

įspūdį.

Vertinant kitų "klaidas", nesusimąstoma dėl savo nutarimų padarinių. Ypač daug diskusijų dėl valiutų rinkos Lietuvoje. Kol litas nekonvertuojamas, jį turėtų kontroliuoti valiutų rinka. Apribojus (tiksliau – uždraudus) paralelinį markės, dolerio ar kitos užsienio valiutos cirkuliavimą, galima sukelti dirbtinį tvirtos valiutos deficitą.

Daug svarstymų dėl lito kurso, vėl atgijo socialistinis terminas – oficialus pinigų kursas. O juk lito kursą, kaip ir bet kurio pinigų kainą, turi apspręsti rinka. Kitaip tariant, lito kursas turėtų būti toks, kiek užsienyje bus mokama už lietuviškas prekes ir kiek Lietuvoje bus mokama už užsienio įvežtas prekes. Priimti liko Komiteto nutarimai liudija, kad lito kursą nustatys Centrinis bankas (žinoma, vadovaujant vyriausybei). Vienintelė kontrolė tokiu atveju galėtų būti lygiagreti kitų valiutų cirkuliacija, o ją uždraudžia specialus komiteto nutarimas. Todėl, kol litas nekonvertuojamas (pasisakoma, kad tas bus gal po poros metų) turėtų būti leista jį kontroliuoti valiutų rinkai o Centrinis bankas neturėtų turėti pinigų ir lito kurso nustatymo monopolijos. Jei kursą apspręs ne rinka, o konvertavimo monopolija, įvežamų prekių kainos bus didesnės, o eksportuojančios įmonės turės mažesnes pajamas. Rinkos atveju, kas geriau gamina, tas ir daugiau gauna. Monopolistiškai reguliuojant kursą, reguliuotojai ir pasipelno. Toks pinigų, jų kurso valdymas – socialistų svajonė. Atrodo, kad nemažai tokių svajotojų Lietuvoje yra atsiradę.

Benediktas Karalius, kapitonas jachtos "Neringa antra" iš Kinshill, St. Croix, US Virgin Islands salose, buvo atvykęs "Lietuvos" jachtos, kuri apiplaukė pasaulį, pagerbimą atšvęsti. Jis sakė, kad reguliariai skaito "Dirvą". Kap. Karalius lietuvių buriuotojus buvo sutikęs ir savo namuose St. Croix saloje.

Ed. Šulaičio nuotr.

ŽVILGSNIS Į AKCIJAS

ir kur galima saugiau uždirbti

Jonas Kazlauskas

Palūkanos už santaupas bankuose yra žemos. Laikas kada buvo virš 10 %, jau istorijos lapuose. Dabar tenka tenkintis kukliais 3 1/2 %.

Ne visi yra patenkinti su saugiu ir draudimu turinčiu investavimu banke. Noras daugiau uždirbti verčia ieškoti kitų šaltinių, kurie būtų pelningesni, bet ir su didesne rizika.

Bendrieji fondai – mutual funds ir paskirų bendrovių akcijos yra vietos, į kurias plaukia doleriai iš bankų, ir investuotojai daugumoje gauna didesnę pelną. Skaičiuojama, kad virš 2.7 trilijono dolerių yra bankuose su žemomis palūkanomis. Ši suma mažėja, kapitalas bėga ten, kur jis pelningesnis. Arti 40 bilijonų dolerių kas mėnesį pereina į rizikingesnes investicijas.

Elektros, gazo, telefono ir vandens bendrieji fondai (utilities funds) yra mėgiami konservatyvių investuotojų, nes pelnas yra geras, svyravimai maži, kai infliacija ir procentai yra žemame lygyje. Pradėjus procentams kilti, fondų kainos pradeda kristi kartu su ilgalais valstybiniais lăkštais.

Stebint Amerikos Centrinio banko liniją, kuri labai atydziai seka infliacijos kryptį ir kartu procentų lygį, neatrodo, kad artimoje ateityje šie fondai pergyventų krizę. Šių fondų specialistas E. Tirelo prileidžia šią galimybę, jei ilgalaikių federalinių lăkštų palūkanos pašoktų vienu procentu, fondų vertė kristų apie 10 %.

Verta paminėti su gerais rezultatais paskutinių trijų metų bėgyje šie fondai: Fidelity Utilities Income, Fidelity Select Utilities, Franklin Utilities ir Fortress Utility.

Investuotojas, kuris nenori įdėti savo pinigų į mutual funds – kurių yra virš 4000 – gali pirkti akcijas bendrovės, kuri susideda iš šių fondų ir juos prižiūri. Sun America, Franklin Resources ir T. Rowe Price yra bendrovės, kurių akcijos pasižymi teigiamais rezultatais.

Kai asmuo perka korporacijos akcijas, jis susipažįsta su jos produktais, jų pareikalavimų pelningumu ir numatomu ateities progresu. Jei investuotojas nėra pajėgus ar nenori išstudijuoti perkamą akciją, jis kreipiasi pas brokerį, kuris visuomet už atlyginimą nupirks jo rekomenduojamą akciją. Daugeliu atvejų brokeriui yra svarbiau jo

komisas, o antroje vietoje kokybė ir pelningumas nupirktų akcijų.

Kurios bendrovės, gamybos šakos ir jų gaminiai turi ir žada geras investavimo sąlygas ir perspektyvas?

Naujų automobilių ir lengvų sunkvežinių pareikalavimas geras, tikima, kad šiais metais bus parduota virš 14 milijonų, vienu milijonu daugiau negu 1992 m. o sekantieji metai gali sumušti 15 milijonų rekordą. Automobilių importas mažėja nes jų kainos yra aukštesnės ypatingai japonų. Iš trijų didžiųjų Amerikos automobilių bendrovių, Merrill Lynch gerai vertina Chryslerio ir Fordo korporacijų akcijas.

Sunkioji pramonė, pergyvenusi didelius sukrėtimus ir vadovybės pakeitimus, pradeda būti mėgiama akcijų biržoje. US Steel, Birmingham Steel, Caterpillar, ir J. Deere korporacija, didžiausia ūkio mašinų gamintoja, yra vertos dėmesio. Ypatingai jei ūkinis gyvenimas pagerės ir akcijos bus nupirtos, kai jų kainos yra nukritusios.

Auksas yra tradicinė apsauga nuo infliacijos, kuri bent laikinai negrasina, ir labai abejotina ar apsauga yra reikalinga.

Kodėl po 10 metų tylos, auksas vėl pasidarė populiarus ir atsirado jo pareikalavimas. Atsakymų galima rasti daug, bet daugumoje jie yra reliatyvūs ir įvairūs pagrįsti teoretiniais daviniais. Vieni teigia, kad pasaulinės bėdos, kaip milžiniškos kai kurių valstybių skolos ir didelė infliacija, socialiniai neramumai kelia netikrumą ir baime, – auksas ir jo bendrovių akcijos yra apsaugojimas nuo egzistuojančių problemų. Analitikas R. McCurtain teigia "Gold is going up because somebody is buying it".

Techniniai išradimai ir progresas komunikacijos srityje jau rodo, kad rezultatai bus svarbesni, negu kompiuterių atnešti. Laike sekančiu 5-8 metų technikos pažanga bus revoliucinė, ji palies kiekvieną gyvenimo sritį, pradedant paskiro individo darbovietę nekilnojamo turto operacijomis, iš namų perkant drabužius, o perkant baldus, jie bus rodomi, kaip tinka kambariye. Daktarai galės pasitarti su savo kolegomis 1000 mylių atstume, patikrinti paciento širdį ir kraujo spaudimą iš namų. "Companies with propieta-

ry technology – the chip makers the telecommunications and software leaders are high on the must – own lists of many smart money managers".

Kurios bendrovės iškils ir paims pirmaujančią rolę yra puikios intuicijos ir geros baimės klausimas, bet faktas, kad jų akcijos bus vertingos. Sąrašas yra ilgas, paminėtinos yra sekančios bendrovės: Corning, General Instrument, Hewlett-Packard, Intel, Novell Corp. ir Scientific Atlanta.

Investavimas į mutual funds ir akcijas yra charakteringas ir geras tuo atžvilgiu, kad jis nėra pastovus, – svyravimai yra jų prigimtis. Nukritusi vertė gali pakilti, paaukotas laikas, įdėta rizika ir kantrybė gali atnešti gerus vaisius, o patirtas nuostolis yra pamoka ateičiai.

Juozas Rentelis, gerai veikiančio Bostono Tautinės Sąjungos skyriaus pirmininkas. I. Kriaučeliūnienės nuotr.

ALT IŠ CHICAGOS PRANEŠA

JUNGTINIŲ AMERIKOS VALSTYBIŲ KONGRESAS 1959 METŲ LIEPOS 17 DIENĄ PASKELBĖ PAVERTŲJŲ TAUTŲ SAVAITĖS ĮVEDIMA. Šios istorinės dienos sukakties proga Illinojaus gubernatorius Jim Edgar padarė sekantį pareiškimą:

"Mes, amerikiečiai, esame laimingi, galėdami naudotis savo nepriklausomybe ir laisve; pavertų tautų žmonės apie tai gali tik svajoti.

Yra teisės, kurias mes laikome mums savaime priklausančiomis. Gi pavertų kraštų žmonės, jų siekdami, turi dėl jų kovoti kiekvieną dieną.

Nors daugelyje pasaulio vietų yra įvykę pasikeitimų geron pusėn, tačiau dar daugelyje kraštų žmonės tebekovoja dėl savo teisių ir siekia pilnutinės laisvės.

Jungtinės Amerikos Valstybės yra kraštas, kurio turiningas etnis ir religinis įvairumas leidžia mums gerai suprasti tuos, kurie siekia laisvės ir nepriklausomybės.

Paverttos tautos žiūri į Jungtines Amerikos Valstybes kaip į laisvės, kurios jos siekis, simbolį.

Illinojaus piliečių vardu linkiu, kad žmonės pasiektų laisvę visame pasaulyje."

LIEPOS 13 DIENĄ ILLINOJAUS GUBERNATORIAUS PATALPOSE CHICAGOJE, jo kvietimu buvo susirinkę daugelio tautybių žmonės pažymėti laisvės siekimo dieną. Ta proga meninę programą atliko kroatų dailininkai ir šokėjai. Jų dainų melodijos aidėjo kaip kontrastas žiaurumams, kurie vis dar tęsiasi subyrėju-

sios Jugoslavijos kraštuose.

Susirinkusiųjų tarpe buvo ir atstovai iš Kubos. Jų teigimu, anksčiau Kuboje būdavo apie 20,000 sovietų kariuomenės. Apie jų grįžimą į Rusiją neseniai skelbė spauda, radijas ir televizija. Tačiau, minėjime dalyvavusių kubiečių teigimu, Kuboje tebėra palikti 2,000 rusų specialistų, dirbančių su aukščiausios technologijos įtaisais. Jų uždavinys sekti Amerikos komunikacines – karines ir civilines – sistemas. Taip pat, rusai Kuboje paliko 1,000 techninio personalo, kuris aptarnauja Kuboje esančią Rusijos atominių povandeninių laivų bazę.

Čia pat, mūsų laisvosios Amerikos pašonėje, Kuboje, komunistinis diktatorius Fidel Kastro tebelaiko žmones priespaudoje. Jos sistamai išlaikyti dabartinę Rusiją duoda Kubai 350 milijonų dolerių į metus.

LENKIJOS ŽINIŲ AGENTŪROS PRANEŠIMU, liepos 15 dieną buvo pažymėta 583-jų metų sukaktis nuo lenkų ir lietuvių pergalės prie Kryžiuočius Žalgirio mūšyje 1410 metais. Ta proga Lenkijos Gynybos ministras Janusz Onyszkiewicz perdavė Lietuvos Krašto apsaugos ministrui Audriui Butkevičiui dešimt šarvuotų transporto mašinų ir kitų karinių reikmenų. Ta proga Audrius Butkevičius pasakė: "Didžiausio pasitikėjimo išraišką, kurią galima parodyti kaimynui, – tai davimas jam ginklų."

Lietuvos karinėse pajėgose dabar yra 12,000 karių.

VOKIETIJOS KANCERIS HELMUT KOHL

savo susitikime su Rusijos prezidentu Jelcinu liepos 10 dieną pareiškė, kad Vokietija užstos Pabaltijo valstybes, remis jų nepriklausomybę, perėjimą į rinkos ekonomiką ir išjungimą į Europos Bendriją bei NATO.

LIEPOS 21 DIENĄ CHICAGOS MIESTO VALDYBOS ROTUNDOJE BUVO IŠKILMINGAI PASIRAŠYTA VILNIAUS IR CHICAGOS MIESTŲ bendradarbiavimo ir draugystės sutartis. Pasirašyme dalyvavo Chicago meras Richard M. Daley ir Vilniaus miesto delegacija: Vilniaus meras Vytautas Kasiulaitis, miesto tarybos prezidentas Valentinas Šapalas, vyriausias architektas Danas Ruseckas ir miesto tarybos narys bei Vilniaus Technikos universiteto profesorius Jurgis Vanagas.

ALTO CHICAGOS SKYRIAUS POSĖDYJE, įvyksiamame birželio 25 d., pristatyta nauja valdyba vienerių metų kadencijai. Pirmininkė – Antaniņa Repšienė, Amerikos Lietuvių R. Katalikų federacijos atstovė; vicepirmininkai: dr. Vytautas Dargis – Tautinės Sandaros atstovas, Petras Buchas – Lietuvių Tautinės sąjungos atstovas, Juozas Bagdžius – Socialdemokratų sąjungos atstovas ir Evelina Oželienė – ALRK federacijos atstovė.

Vykdomoji sekretorė – Matilda Marcinkienė, protokolų sekretorius – dr. Petras Ironis Jokubka, izdininkė – Mary Kinčius, finansų sekretorė Jūratė Jasiūnienė. Kontrolės komisija: Valerija Stanaitis ir Jeronimas Gaižutis. Likę 31 – tarybos nariai.

KŪRYBA IR MOKSLAS

APLINKA, MAISTAS IR VĖŽYS

Dr. A.L. Čepulis

Amerikoj per metus nuo vėžio miršta apie pusė milijono žmonių. Sakoma, kad virš trečiadalis yra vienaip ar kitaip surišta su maistu, kitas trečiadalis yra paveiktas tabako ar alkoholio.

Vėžio atsitikimų skaičius keičiasi keičiantis žmonių gyvenimo būdai. Tarp 1950 ir 1982 metų, cigarečių naudojimui kylant, plaučių vėžys padažnėjo 143%. Skrandžio vėžys sumažėjo virš 70%, nes rūkytos mėsos naudojimas, atsiradus šaldytuvams, taip pat labai mažėjo.

Japonijoje keičiantis gyvenimo būdai, tarp 1950 ir 1975 pieno naudojimas pakilo 15 kartų, mėsos ir kiaušinių 7 kartus, o riebalų 6 kartus. Tuo pačiu metu japonams priprastų miežių naudojimas sumažėjo net 97%, bulvės per pusę, o ryžiai trečiadaliu. Tuo pačiu metu krūtys, storosios žarnos ir plaučių vėžys padažnėjo beveik 3 kartus. Manoma, kad padidėjęs riebalų naudojimas pavėikė žarnų ir krūtys vėžį o cigaretės plaučių vėžį. Tuo pačiu metu mažėjant rūkytos žuvies ir raugintų daržovių naudojimui, daugiau kaip per pusę sumažėjo skrandžio vėžys.

Jei du trečiadaliai vėžio ligų yra sukeliami aplinkybių, kurias mes patys galime keisti, gal vietoj didesnių operacijų, rentgeno mašinų ir įvairių vaistų, tik pakeitimas valgymo būdo galėtų sumažinti vėžio atsitikimų skaičių.

Vėžio atsiradimas yra labai sudėtingas, bet suprasčius galima sutraukti į tris dalis. Pirmiausia veikia aplinka, kaip tabako dūmai ar riebi, rūkyta mėsa. Toliau paveldėjimas, kai kuriose šeimose tam tikros vėžio rūšys atsiranda beveik be išimties. Ir pagaliau atsitiktiniai lastelių pakitimai pačiame kūne yra daugiau ar mažiau įvairūs. Įvairių vėžių sukeliančių medžiagų įtakoje, lastelių dauginimasis ir normalus kūno atsinaujinimas suįra ir betvarkis augimas atsiranda. Po kurio laiko pradeda augti kraujas indai, kurie auglį maitina ir vėliau išplatina po visą kūną.

Net ir atsiradus sąlygoms vėžiui augti, kūnas nelieta bejėgis. Vėl skatina augimą taisančių genų, įvairių enzymų ir kitų būdų,

kuriomis kūnas gali visai sustabdyti vėžio pažangą. Vyrai, sverdami 40% virš vidurkio, turi 35% didesni mirtingumą nuo vėžio. Moterys tačiau su tuo pačiu svorio pertekliumi, turi net 60% didesni mirtingumą.

Skaiciuojama, kad Vakarų Europos tautos, Amerika, Kanada ir Australija naudoja virš 120 gm riebalų į dieną. Visi šie kraštai turi daug atsitikimų storosios žarnos vėžio. Kur riebalų naudojimas yra 50gm ar mažiau, kaip Thailand, El Salvador ar Columbia, šis vėžys yra labai retas. Panašiai, kur augalinis maistas yra plačiai naudojamas, žarnų vėžys yra retas. O kur mėsa sudaro maisto pagrindą – dažnas. Riebalų naudojimas taip pat skatina atsiradimą moterų krūtys vėžio.

Vakarų kultūros kraštuose krūtys vėžys yra daug dažnesnis, negu Tolimuose Rytuose. Prostatos vėžys taip pat yra riebalinio maisto įtakoj. Mėsos rūkymas, maisto išlaikymas sūdyto ar rauginimo būdu taip pat prisideda prie vėžio išsivystymo virškinimo takuose. Įvairūs chemikalai aplinkoje, dažniausia žmonių paleisti, oksidavimo būdu pažeidžia lastelių DNA tuo prisidedami prie sugriuvimo normalaus augimo ir piktybinių lastelių atsiradimo.

Pramonės teršimas sukelia kai kurias vėžio formas, bet pats svarbiausias aplinkoj vėžio kėlėjas yra tabako dūmas. Milijonai yra išleidžiami valyti asbestą, kuris yra beveik 5 kartus mažiau pavojingas negu tabakas. Tiesa, tabakas ir asbestas kartu pasidaro du kart pavojingesni negu vienas tabakas. Neseniai buvo nustatyta, kad nerūkanti moteris, gyvendama su rūkatorium, po 40 metų turi du su puse karto didesnę galimybę gauti plaučių vėžį, negu ta, kurios vyras nerūkė. Darbininkai, dirbantys kasyklose, skerdyklose ar net gazolino stotyse, turi didesnę galimybę gauti plaučių vėžį, o ypač jei rūko.

Maistas su daug riebalų ir mažai grūdų, vaisių ir daržovių, padeda atsirasti storosios žarnos, krūtys ir net prostatos vėžiui. Šis maisto – vėžio ryšys yra paremtas gyventojų stebėjimu, gyvulių studijomis ir kitom

planuotom studijom. Idomu, kad studijuojant žmonių mitybos ryšį su vėžiu išvados yra daromos tik apklausinėjus labai daug žmonių. Thun et al. 1982 tyrinėdamas žarnų vėžį apklausinėjo 660 000 vyrų ir moterų.

Nors vėžys dar toli gražu nėra suvaldytas, bet žmogus nėra bejėgis. Pakeitimas valdymo būdo gali žymiai pagerinti galimybes išvengti vėžio. Ideali dieta turėtų padėti išvengti širdies ligų ir kartu vėžio. Dvi organizacijos – American Heart Association ir American Cancer Society kartu pasiūlė dietą, kuri padėtų išvengti širdies ligų ir vėžio.

1. Laikyti normalų svorį. Riebumas yra rišamas su žarnų, krūtys ir kitom vėžio formom.

2. Valgyti įvairų maistą su saiku.

3. Vaisiai ir daržovės turi būti valgomi kasdien. Vaisiai ir daržovės turi įvairių vitaminų, mineralų ir kitų, nevirškinamų dalių, kurios ypatingai padeda išvengti vėžio.

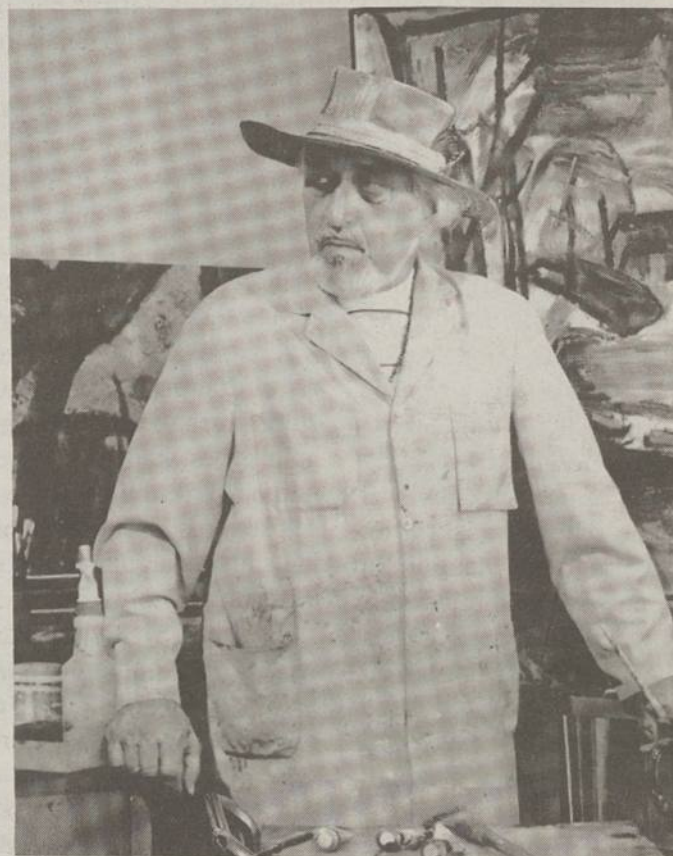
4. Mažinti riebalų kiekį maiste. Riebalai turi sudaryti 30% ar mažiau kasdieninio maisto kalorijų, kas reiškia apie 40 - 60 gramų į dieną. Neseniai buvo skaičiuojama, kad mūsų dieta turėjo du ar tris kartus daugiau riebalų. Riebalus, ypač gyvulinius reikia pakeisti įvairiais grūdų produktais, vaisiais ir daržovėmis.

5. Mažinti alkoholio naudojimą. Alkoholis yra dažnai minimas kaip veiksnys vėžį sukelti.

6. Riboti raugintą, sūdytą arba druskoj išlaikomą maistą, rūkytą mėsą ar žuvį. Dūmų smulkių rūkymo metu maistas sugeria ir vėliau paliečia visą virškinamąjį taką.

Kai kurių tyrimų išvadoje manoma, kad vitaminai C ir E, o taip pat Beta-carotenas arba vitaminas A turi nuo vėžio apsaugojančių savybių. Gyvulių experimentuose vitaminų veikimas yra gana įtikinantis. Kavos veikimas sukeliant vėžį nėra patvirtintas. Aukštas cholesterolio lygis maiste ar kraujyje irgi neatrodo, kad dalyvauja vėžio augime.

Geriausiais įrodytas vėžio sukėlėjas yra tabako dūmas. Jis Amerikai kainuoja apie 160.000 vėžio paliestų gyvybių į metus. Daugumas tabako aukų yra palyginamai jauni vyrai, o dabar jau ir moterys. Čia įrodymų nemato tik tie, kurie nenori.

Liepos 10 d., rytą, Centerville, Cape Cod, Mass. mirė dailininkas Viktoras Vizgirda. Paskutinius dvejus metus buvo suparaližuo-
tas ir praleido slaugos namuose.
K. Daugėlos nuotr.

Be plaučių vėžio, rūkantys žymiai dažniau serga širdies ligomis ir sunkiomis plaučių ligomis, kurios irgi be pasigailėjimo baigiasi mirtimi.

Kadangi tabako auginimas ir gamyba yra Amerikos valdžios remiama, tai pažanga bus greičiausiai gana lėta. Gaila, bet didžiausias Amerikos investavimas

į Lietuvos ūkį yra Philip Morris tabako perdirbimo fabrikas, kuris, laikui bėgant, kainuos daug gyvybių.

Ar dietos pakeitimas tikrai žmogų gali apsaugoti nuo vėžio? Atsakymas šiandien yra – taip. Metę rūkyti ir pakeitę dietą, kai kurie iš mūsų gyvens geriau ir ilgiau, bet gaila, ne visi.

7-15-93

TRISDEŠIMT PIRMAS

Dirvos novelės Konkursas

DVI PREMIJOS

Pirmoji – 500 dolerių

Antroji – 300 dolerių

skiriamos iš

A.A. SIMO KAŠELIONIO

palikimo, kurį tvarko Korp! Neo-Lithuania

Tema: Autoriams suteikiama neribojama teisė novelės temą, turinį ir bobūdį patiems pasirinkti.

Ilgis: Novelė turi būti ne trumpesnė kaip 15 psl. mašinėle rašytą, su dvigubu tarpu.

Laikas: Paskutinė rankraščiu įteikti data 1993 metų rugsėjo 10 d. (pašto antspaudas).

Adresas rankraščiams siųsti:

Dirva, Novelės konkursas,
P.O. Box 19191
Cleveland, Ohio 44119-0191

Konkurse kviečiami dalyvauti visi lietuviai rašytojai, gyveną Lietuvoje, JAV ar bet kuriam kitame krašte.

Paruošimas: Konkursui siunčiami rankraščiai būtina privalo būti parašyti rašomąja mašinėle ir pasirašomi slapyvardžiu. Tas pats slapyvardis užrašomas ant pridėdama uždaro vokelio, kuriame įdėta autoriaus tikroji pavardė, adresas ir telefono numeris. Tikslai laimėjusio vokelis bus atidarytas.

Nepremijuoti rankraščiai gražinami tikslai autoriams prašant, jų nurodytu adresu.

Jury komisija iš trijų narių sprendžia kas premijuotina paprasta balsų dauguma.

ANTANAS VALIUKĖNAS ČEKISTŲ NAGUOSE

Balys Juodzevičius

Šių metų kovo 25 dieną žurnalistas Antanas VALIUKĖNAS būtų šventęs aštuoniasdešimtmetį, bet jau prieš 47 metus jis paslaptingai dingo.

Archyviniams dokumentams skelbti redakcija išleido knygėlę "Hitlerininkų penktoji kolona Lietuvoje" (Vilnius, 1961). Šioje "mokslo vyrų" sukurtoje knygėlėje (parengė B. Baranauskas) rašoma: "Valiukėnas Antanas, Jurgio s., gimęs 1913 metais, Utenos apskrityje, Taukelių kaime, tautininkų studentų korporacijos veikėjas, žurnalistas, Škirpos sekretorius, Lietuvą išlaisvins nuo hitlerininkų buvo pasiūstas į LTSR šnipinėti ir organizuoti nacionalistų gaujas" (pabraukta mano, – B.J.). Toliau skelbiami 1945 m. lapkričio 9 d. Antano Valiukėno parodymai apie Lietuvos aktyvistų

fronto kūrimą 1940 metais. "Lietuvių enciklopedija" (t.33, p.28) rašo, kad Antanas Valiukėnas "... Berlyne Sovietų Sąjungos policijos agentų areštuotas ir dingo be žinios". Tas pat teigiama ir knygoje "Laisvės besiekiant" (Chicago, 1983, p. 373).

Išeitų, kad sovietų istorikai, skelbdami A. Valiukėno tardymo medžiagą, nusiėmė žurnalisto suėmimo aplinkybes, kad nekompromituotų krikščolinio tyrumo čekistų: ims kas ir pagalvos, jog mūsų saugumas veikia ir užsieny. Grobia žmones!

Paslaptis išaiškėjo tik 1978 m., kai pulkininkas A. Aleksas "Tiesoje" (Nr. 76, 77, 78, 79) išspausdino straipsnį "Atpildas". Pasakodamas apie generolą P. Kubiliūno ir E. Justo paiešką, čekistas aprašo ir Antano Valiukėno pagrobimą. Įdomu, kad "Mažoji lietu-

Antanas Valiukėnas

viškoji tarybinė enciklopedija" rašo, jog ir P. Kubiliūnas dingo be žinios, o tas pats čekistas smulkmeniškai aprašo jo pagrobimą.

Augo Antanas didelėje šeimoje: buvo trys broliai ir keturios seserys. Turėdamas valaką kad ir prastos žemės, tėvas puoselėjo viltį nors sūnus išleisti į mokslus. Deja, vyresnysis (Simėnas) į mokslą nelinko. Mečys ir Antanas mokėsi Utenos Saulės gimnazijoje. Bet prasidėjo ekonominė krizė. Ūkis įklimpo į skolas. Pamatė tėvas, kad išmokyti vaikus vis mažiau vilties, tai mažąją dukterį (Elenutę), baigusią pradžios mokyklą, vis ragindavo nors dailiašio nepamiršti. Taip norėjo ją matyti studentę. Deja, nebepamatė: 1932 m. mirė, palikdamas skolas ir apleistą ūkį.

Antanas Valiukėnas dvi paskutines gimnazijos klases baigia Švėkšnoje. Padedą ten kunigavęs dėdė Antanas Čiegis. 1931 metų rudenį įstoja į Vytauto Didžiojo universitetą studijuoti humanitarinių mokslų. Antanas – vyras apsukrus. Įsitaisto "Studentų balso" administratoriumi ir gauna kambarį nemokamai. Lėšų užsidirba pats. A. Valiukėnas aktyviai dalyvauja visuomeniniame gyvenime. Padirbėjęs studentų spaudoje, 1933 m. pats pradeda redaguoti žurnalą "Akademikas". Po metų pakviečiamas redaguoti savaitraštį "Jaunoji karta". Bendradarbiais pritraukia nemaža rašytojų – Kizį Binkį, Liudą Dovydėną, Nelę Mazalaitę, Stepą Zbarską, Stasį Santarą. O jau Jonas Aleksandriškis su Antanu Miškiniu dažnai ištisomis naktimis padeda taisyti korektūras, tobulinti stilių, medžiagos išdėstymą. Vėliau A. Valiukėnas dirba Tautininkų sąjungos biure, Kauno radiofone. 1937 m. gauna Švietimo ministerijos stipendiją ir išvyksta studijuoti į Ciūrichą. Iš ten siunčia korespondencijas "Lietuvos aidui", rašo apie Austrijos, Čekoslovakijos, Šveicarijos kultūrinį ir politinį gyvenimą. 1939 m. rudenį grįžta į

Lietuvą ir dirba "Vairo" redakcijoje, komentuoja Lietuvos derybas su Kremliumi...

Kai 1940 m. į Lietuvą įsiveržia sovietų armija, Antanas Valiukėnas pereina Vokietijos sieną ir vokiečių pasienio policininkų nuvežamas į Klaipėdą. Kol išsiaiškina priežastis, jį laiko filtravimo stovykloje Osvenime.

Suartėjęs su Lietuvos įgaliotuoju pasiuntiniu Berlyne pulkininku K. Škirpa, dirba jo sekretoriumi, ypač daug prisidėdamas prie 1941 m. Birželio sukilimo Lietuvoje organizavimo.

Aštuoniolika iš Lietuvos pasitraukusių aktyvistų (K. Škirpa, E. Galvanauskas, R. Skipitis, P. Karvelis, A. Maceina, S. Yla, A. Danta ir kiti) 1940 m. lapkričio 17 d. sukuria "Lietuvos aktyvistų frontą" (LAF), kurio tikslas – išvaduoti Lietuvą iš sovietų okupacijos. Viena LAF programos skyrių A. Valiukėnas rašo: "...Lietuvių Aktyvistų Frontas energingiausiai smerkia rusų durtuvais mums primestą bolševikų režimą, jo netvarką, jo terorą ir su tvirtiausiu įsitikinimu pareiškia, jog Lietuvos tauta niekada nesutiks su dabartine padėtimi ir kovos tol, kol vėl atgaus laisvę ir atstatys savo nepriklausomą valstybę" ("Naujoji viltis", 1989, Nr. 22, p.160).

Vokiečių okupacijos metais gyvendamas Berlyne, A. Valiukėnas įsitraukia į Vyriausiojo Lietuvos išlaisvinimo komiteto (VLIK) veiklą, teikdamas pasauliui informaciją apie okupuotą Lietuvą, padėdamas patekusiems į priverčiamuosius darbus, parūpindamas bėgliams dokumentų, drabužių, apavų.

Kai Berlyną pasiekė sovietų armija, A. Valiukėnas neskubėjo trauktis: norėjo dar padėti karo audrą atbloškiantiems lietuviams. Per Berlyno bombardavimą atsitiko nelaimė: griūvantis namas jo žmonai Laimai (Jankevičiūtei) sulaužė koją. Reikėjo ligonę slaugyti pačiam, nes daktarų nebuvo. Nebuvo nei vaistų, nei maisto. Čia Antaną ir užklupo sovietų saugumo agentai, ieškoję "nusikaltėlių". Nors saugumo darbuotojai nepaprastai kuklūs – nei turto, nei garbės netrokšta, kartais net savo tikras pavardes pamiršta, bet P. Kubiliūno, E. Justo ir A.

Valiukėno gaudynės buvo tokios romantiškos, kad pulkininkas A. Aleksas tą savo detektyvą spausdina net per keturis "Tiesos" numerius.

Trys sovietų saugumo darbuotojai (pulkininkas A. Aleksas, vyr. leitenantas Stepas ir leitenantas A. Litvinavičius) Šarlotenburge, Berlyno priemiestyje, naudodamiesi karo maišatimi, ieško "nusikaltėlių". Name, kur buvo įsikūrusi "Lietuvių sąjunga", randa seseris Valaseikaite. Jų albume užtinka A. Valiukėno nuotrauką. Pasitarę su "Smeršo" (smert špionam) valdybos viršininku, kol dar mieste nėra tvarkos, čekistai skubiai ištardo Valaseikaite ir sužino, kur lankosi A. Valiukėnas. Agentai pasitelkia vokiečių komunistus ir septyniuose butuose surengia pasalas. Senų čekistų nuojauta neapgauna. Minėtiems vyrams talkininkavęs kapitonas J. Blochas pamato dviračiu važiuojantį žmogų, kuris kažko dairosi į sekamo namo langus. Tai ir buvo žmogus, kurio čekistai laukė.

1990 06 21 Respublikos Aukščiausiasis teismas atsiuntė pažymėjimą Nr. 8-7749/90, kad Valiukėnas Antanas, Jurgio, gimęs 1913 m., gyvenęs Utenos rajono Daugailių apylinkės Taukelių kaime, nuo 1945 m. birželio 9 d. buvo laikomas Ivdellage ir mirė 1946 m. liepos 16 d. Pripažįstamas nekaltu ir atstatomos visos jo teisės.

Nežinia, kokiam maiše saugumo agentai vežė auką į Vilnių. Nežinia, kada ir kaip A. Valiukėnas organizavo nacionalistų gaujas... Bet negi uždrausi sovietiniams istorikams šiek tiek pafantazuoti, ypač kai gražiai paprašo ir neblogai moka?! Kaip čekistai kalbino žurnalistą, kad po pusantų metų jis atsisveikino su šia ašarų pakalne, nerašo nei Dzeržinskio vyrukai, nei istorikai. Bet ir taip aišku: dirbta specialistų.

"Viltis"

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

PATRIA

2638 W. 71 St., Chicago, IL 60629,
tel. (312) -778-2100

Didelis pasirinkimas dovaninių bei buitinių prekių, pageidaujamų ir Lietuvoje. Dėl specialiai sumažintų kainų klausykitės Šluto radijo valandos sekmadieniais nuo 7 iki 8 val. ryto, 1450 AM banga.

Labai laukiam

NAUJŲ DIRVOS SKAITYTOJŲ

Visi lietuviškieji laikraščiai susirūpinę, kad metai iš metų prenumeratorių skaičius mažėja. Vyresnieji pamažu išmiršta, akių ir kitų sunkių ligų kankinami nebegali skaityti, o jaunieji, kad ir labai raginami, nuo lietuviško laikraščio tolsta.

Sunkiau ir sunkiau su naujų, pajėgių bendradarbių telkimu. Sunkiau ir su redaktorinio darbo mokančių suradimu, kurie, palyginti, už mažą atlyginimą turi dirbti ilgas darbo valandas.

Lietuviškieji laikraščiai vien iš prenumeratos inkosčių išsiversti negali. Skelbimų, kurie išlaiko šio krašto angliškuosius laikraščius, tautybių leidiniai jų mažiau teigia. Dirvai tik nuolatinių skaitytojų siunčiamos aukos padeda galą su galu sudurti ir laukti kas bus kitais metais.

Vilties Draugijos valdyba ir Dirvos redakcija visas tas bėdas apsvarsčiusi nutarė, nuo dabar iki šių metų pabaigos, praveisti naujų skaitytojų telkimo vaju.

Nauji skaitytojai, kurie patys užsisakys ar artin ieji jiems užsakys, už Dirvą metams moka tik \$20.00.

Mieli, ilgamečiai Dirvos skaitytojai, remėjai ir lietuviškos spaudos mylėtojai, talkinkite mums. Užprenumeruokite Dirvą savo artimiesiems ne tik čia, Amerikoje, bet ir Lietuvoje ar kur kitur gyvenantiems, ypač Lenkijoje, Karaliaučiaus srityje ar dar tebegyvenantiems Sibire.

Jei žinote asmenų, Jūsų kaiminystėje ar ir toliau gyvenančių, kurie Dirvos neskaityt, atsiųskite jų adresus. Mes jiems pabandysime Dirvą nemokamai kurį laiką siųsti, kad jie pilnai su laikraščiu susipažintų ir jį pamėgtų.

Taip, bendromis jėgomis, per ilgesnį laiką, gal sutelksime kelis šimtus naujų Dirvos skaitytojų ir tuo žymiai palengvinsime Dirvos tolimesnį leidimą. Padėkite mums tą Dirvos stiprinimą atlikti be dejavimų ir verkimo, o su geros pagalbos draugiška talka.

Čia, šio pranešimo pabaigoje, spausdiname ir atkarpą, kurią lengva iškirpti, užpildyti ir mums atsiųsti.

Pavardė ir vardas _____

Gatvė ir Nr. _____

Miestas _____ Valstybė _____ Žiū _____

Jei siūlote Dirvą siųsti susipažinimui, įrašykite siūlomą adresą:

Pavardė ir vardas _____

Gatvė ir Nr. _____

Miestas _____ Valstybė _____ Žiū _____

SUNKŪS KARO MIETAI

Bronius Aušrotas

(Tęsinys iš praėjusio numerio)

I-JO SKYRIAUS VEIKLA

I-jo skyriaus centras buvo Pskove. Jam vadovavo majoras, vėliau pulkininkas leitenantas, Schimmel. Jo pavaduotojas buvo vyr. ltn. Ewers, o radijo ryšių tvarkytojas ir radijų mokymo vadovas – vyr. ltn. Kahlau. Kaip jau anksčiau minėta, šis skyrius ne tik vedė betarpišką artimos rusų užfrontės ir fronto sekimą, bet, pagal gaunamus uždavinius, turėdavo sekti ir gilų sovietų Sąjungos užnugarį. Tačiau, nežiūrint šios srities darbo svarbos ir atsakomybės, mano nuomone, tik vyr. ltn. Kahlau savo pareigas atlikdavo tinkamai.

Plk. ltn. Schimmel, I-jo skyriaus viršininkas, buvo žemos moralės, intrigantas, lėbautojas. Kur tik galėdamas, jis tarnybinių padėčių išnaudodavo savo asmens labui. Į tarnybą jis žiūrėdavo labai paviršutiniškai, nekreipdamas daug dėmesio. Kitų štabistų tvirtinimu, šias atsakingas pareigas jis pasiekęs tik dėka turėtų gerų santykių su vyriausioje būstinėje buvusiu žvalgybos viršininku plk. Baun. Pažymėtina, kad prieš I-jį Pasaulinį karą Schimmel gyveno Rusijoje (Petrograde), lankė ten mokyklą, rusiškai kalbėjo su vokišku akcentu. Pagal vėliau skleidžiamus gandus, jis po kapituliacijos nusišovęs Drezdene.

Jo padėjėjas vyr. ltn. Ewers, buvęs I-jo skyriaus ūkio viršininkas, buvo NSDAP narys, visiems žinomas partijos žmogus ar "Politrukas". Jis buvo sukto bei apgaulingo būdo ir elgesio žmogus, žiūrėjęs tik savo asmeninės naudos. Į žvalgybos darbą, apie kurį jis beveik nieko neišmanė, nekreipė jokio dėmesio. Asmeninė nauda ir valdiško, jam patikėto turto grobimas buvo jo sritis, kurią jis puikiai išnaudojo. Nuo kiekvienos į užfrontę siunčiamos grupės jis vogdavo kondensuotus produktus, kaip šokoladą, riebalus, alkoholinius gėrimus, kuriuos vėliau išdalindavo savo merginoms. Jis net agentams skirtus ginklus iškeisdavo į blogesnę rūšį.

Vyr. ltn. Kahlau tvarkė Pskovo žvalgybos skyriui priklausiusią trumpųjų bangų radijo stotį (antroji pagalbinė stotis buvo Srenči vietovėje ir buvo naudoja-

ma agentų apmokymui). Vyr ltn. Kahlau gerai paruošdavo radistus. Prieš užbaigdami kursą agentai turėdavo perduoti Morzės abėcėlę 60-90 ženklų per minutę. Jie buvo apmokomi su rusiškais trumpųjų bangų radijo siųstuvėliais, kurie lengvai tilpdavo rusiškoje kario kuprinėje. Pirmomis karo dienomis vokiečiai rado gana daug šių aparatų Rusijoje. Vyr. ltn. Kahlau teigimu, naudojamos sausosios baterijos turėjo nepataisomų trūkumų – jos išsisėmdavo po dviejų trijų savaičių, nors ir mažai vartojamos.

I-sis skyrius gaudavo uždavinius per grupės štabą iš vyr. būstinės ar iš Šiaurės armijų štabo (Heeresgruppe Nord). Gavus skirtą uždavinį, I-jo skyriaus pareiga buvo išstudijuoti galimybes to uždavinio įvykdymui. Reikėjo susirinkti visus reikalingus duomenis ir po to kreiptis į agentų mokyklą, kad parinktų tinkamus asmenis. Kaip minėta, kiekvieną vykdytojų (agentų) grupelę sudarydavo 2-3 vyrai. Vienas jų buvo radistas, o kiti du sekėjai ryšinininkai. Radistas būdavo šio vieneto vadovas, o sekėjai turėdavo vykdyti jo įsakymus. Kai tokia grupelė, išmesta prieš teritorijoje, pasiekdavo žemę, jie pirmoje eilėje privalėdavo paslėpti parašius. Sunaikinę visas galimas sekimo pėdas, už 2-4 valandų po nusileidimo rinkdavosi į nustatytą tašką. Tam uždaviniui kiekvienas agentas turėdavo po žemėlapi. Susirinkę į vieną vietą, jie privalėdavo tučtuojau mėginti susiristi su vokiečių radijo stotimi. Jų radijo ryšio sudarymas I-jam skyriui reikė, jog siųstieji laimingai pasiekė prieš žemę ir galės vykdyti numatytąjį darbą.

Būdavo atsitikimų, kad išsiųstoji grupelė neatsiliepdavo. Tada šios rūšies operacijoms būdavo ieškoma kitų būdų ir priemonių.

Arti priekinių pozicijų, prie divizijų štabų, I-sis skyrius turėdavo išsiųstas dvi mažas grupes, kurios betarpiškai gaudavo įsakymus iš savo armijos štabo.

Prie 16-sios armijos štabo buvo taip vadinamas 111 padalinys, o prie 18-sios armijos – 112-sis. Šių armijų sektorius siekė nuo Suomų ilankos ligi Ilmenio ežero

imtinais. 111 ir 112 padaliniai vykdavo atskirus uždavinius, gaunamus iš armijų štabų. Mažiems vietinio pobūdžio darbams atlikti padaliniai prie savo būstinių nuolat laikė 10-15 patikimų karo belaisvių, kuriuos siųsdavo į artimąją fronto žvalgybą. Jeigu uždavinį vykdantiems agentams reikėdavo dokumentų, tada juos parengdavo "G" skyrius. Tam tikslui į "G" skyrių su aiškiu uždaviniu atvykdavo karininkas iš 111 ar 112 padalinio ir per dvi valandas gaudavo reikalingus dokumentus.

TAKTIŠKI PATOBULINIMAI

1943 m. kovo mėnesį buvo rimtai susirūpinta, kaip patobulinti I-jo skyriaus veiklą, nes per visą 1942-43 m. žiemą beveik nepasiekta jokių apčiuopiamų rezultatų. Buvo įtariama, kaip vėliau pasirodė teisinga, jog sovietai, iš anksto sužinoję apie vokiečių siunčiamus agentus į jų teritoriją, jų atvykimo laukdavo. Kai nuleisti žemėn agentai pasirodydavo, jie tuoj būdavo suimami. Kai kurie su jiems sovietų duotu uždaviniu būdavo grąžinami atgal pas vokiečius.

Vokiečiai, nustatę ką daro sovietai su pasiūtais į fronto užnugarį agentais, ėmėsi naujos taktikos. Numatyti siųsti į užfrontę agentai būdavo išskirstomi į atskiras vietas Estijos teritorijoje, Irboska miestelio apylinkėje, arti Sov. Sąjungos sienos. Ten kaimuose būdavo parenkami atskiri nuošalūs ūkiai, kuriuose agentai gyvendavo tol, kol ateidavo laikas jiems išvykti į užfrontę. Normaliai toks izoliuotas agentų gyvenimas tęsdavosi nuo 1 iki 3 savaičių. Tuo laikotarpiu jie turėdavo pakankamai laiko susipažinti su savo legenda ir dokumentais. Taip pat kas savaitę po keletą kartų jie būdavo tikrinami, ar yra išgiline, koks sunkus ir atsakingas uždavinys jų laukia netolimoje ateityje. Jie būdavo perspėjami nesusitikti ir nebendrauti su įtartinais vietos gyventojais, kurių tarpe galėjo būti sovietų šnipų.

Šis metodas pasirodė kiek sėkmingesnis. Keletas grupių grįžo atgal, sėkmingai atlikusios pavestus uždavinius. Kitom grupėm pasisekdavo užmegzti radijo ryšį su I-jo skyriaus radijo stotimi. Apklausinėdamas grįžusius, susidariau įspūdį, kad siunčiami į priešų pusę agentai gautąjį uždavinį atlikdavo paviršutiniškai ir stengdavosi grįžti kuo greičiausiai.

Išbandymui 1943 m. balandžio mėnesį dviejų, vie-

Vilnius, birželio 30 d. Policijos akademijos pirmajai absolventų laidai įteikti bakalauro diplomai. Ši diena aukštosios mokyklos istorijoje liks įsimintina ir tuo, kad jos rektoriui Alvydui Pumpučui ministro pirmininko potvarkiu suteiktas policijos generolo laipsnis.

Prieš trejus metus akademija priėmė pusę tokstančio didelį konkursą išlaikiusių pirmakursių. Vieni jų mokėsi tik metus ir įgijo policininko kvalifikaciją. Antrąjį studijų etapą, suteikiantį aukštąjį išsilavinimą, sėkmingai įveikė 185 vaikai. Tačiau šiandien ne visi atsisveikina su akademija. 75 pažangiausieji absolventai galės tęsti studijas dar dvejus metus, įgyti siauresnę profesinę specializaciją ir magistro diplomą. Tai suteiks jiems teisę eiti aukštas pareigas teisėsaugos organuose. Daugelyje Vakarų Europos šalių yra taikoma panaši kelių pakopų policijos pareigūnų rengimo sistema.

Policijos akademijos absolventą Darių Jagminą sveikina mama. Gedimino Švitojaus nuotr.

ELTA

nas kitu pasitikinčių asmenų grupelė buvo nuleista parašiais netoli Maskvos. Šie asmenys grįžo po trijų savaičių ir teigė galėję pasinaudoti visais "G" skyriaus duotais dokumentais, net nemokamais geležinkelio bilietais, griežtai prisilaikydami jiems duotos legendos.

Tas bandymas įrodė, jog gerai sukurtos legandos lyg ir patvirtino mūsų teoriją, kad giliau užnugaryje, kur nėra budrios NKVD ir kitų saugumo organų žvalios akies, tokį metodą galima sėkmingai panaudoti. Tačiau artimame fronto užnugaryje, 50-150 km atstu nuo pirmųjų kautynių linijų, kur esama akylaus sekimo, agentų darbas būdavo beveik neįmanomas.

SUNKUMAI

1942 m. gale ir 43-jų pradžioje "G" skyrių vis dažniau pasiekdavo blogos žinios. Rodos su puikiai paruoštais klastotais dokumentais į anapus fronto nusiųstieji agentai būdavo labai greit suimami. Kilo klausimas – kodėl? Pasirodė, kad po to, kai nusistovėjo pozicijų karas, sovietų dokumentų tikslaus kopijavimo buvo per maža. Sovietų kontražvalgyba išmoko kaip kovoti su kariškų dokumentų klastojimu. Jie jau tiksliai žinojo, kokius metodus vokiečių karinė

žvalgyba naudoja prieš savo priešą.

Vokiečių karinė žvalgyba, kurdama bet kuriai agentų grupei legendą, beveik visur naudodavosi komandiruočių įsakymais. Toks įsakymas buvo būtinas lydraštis prie visų kitų turimų dokumentų. Jau 1942 m. gale ir 1943 m. pradžioje ant sovietų originalių komandiruočių įsakymų buvo pastebėtos įvairios raidės, užrašomos įvairiuose komandiruočių lapo kampuose. Tos slaptos raidės vokiečiams sudarė sunkų galvosūkių. Laikui bėgant ir išardžius eilę visai nesenai suimtų rusų karo belaisvių paaiškėjo, kad atskirų, mažesnių už diviziją, savistovių vienetų štabuose buvo gautas įsakymas iš kariuomenės štabo Maskvoje: "kiekvienas karys, komandiruojamas iš vieno dalinio į kitą, ar siunčiamas bet kur už savo dalinio ribų į tolimesnes vietas, komandiruotės lape privalo turėti slaptą, šifruotą ženklą". Šie šifrai būdavo perduodami tiesiog iš Maskvos į frontų štabus. Frontų štabai savo keliu juos perduodavo armijų štabams, o šie – divizijoms ir kitiems jiems priklausančioms daliniams. Tie sutartiniai vienos raidės šifrai būdavo keičiami kas 10 dienų, t.y. triskart per mėnesį.

(Nukelta į 9 psl.)

LAISVĖS NETEKUS

Išėjo knyga: Benedikto Butkaus "Laisvės netekus". Tai Clevelandietės Aldonos Stempužienės ir Raimundo Butkaus tėvo kraujuoti užrašai. Jų ir esu prašęs, kad atrinktų keliom atkarpom svarbesnes vietas. Čia tas atkarpa ir pradedam spausdinti.

Knyga 522 psl., kietais viršeleis. Suskirstyta į šešius skyrius ir epilogą. O taip pat pabaigoje duota ir kiek autoriaus biografinių žinių. Knygos pardavimo kaina \$15.00.

Benediktas Butkus buvo mokytojas, pirmos bangos kalinys, suimtas 1940 m. liepos 11 d. kada, ruošiantis Lietuvą įjungti į Sovietų Sąjungą, per visą Lietuvą praėjo pirmieji Lietuvos įtakingesnių šviesuolių suėmimai.

Tėvynės Lietuvos vieškeliais...

... Nuo prūsų šalies, kaip sparnai debesies padangėmis raitosi dūmai...

Maironis

Iš kalėjimo vienučių netikėtai išžvejoti, kad ir vargingai mašinose ant grindų susodinti, prie vienas kito nežmoniškai prispausti, kiekvienam iš mūsų norisi į taip seniai matytą dangaus mėlynę pasižiūrėti, šiltos vasaros skaistų saulutės spindulėlį pagauti, tyru oru pakvėpuoti, per Raseinių, miestą važiuojant, į žmones pasižiūrėti ir sužinoti ar dar liko tėvynėje lietuvių, pas-kui kuriuos ginkluoti okupantai enkavedistai neskotyt.

Birželio vidurvasario diena buvo graži, saulėta. Dangus be jokio debesėlio, tik šiltas, švelnus vėjelis, kalėjimo vienutėse, kaip bulvių rūsy, apvytusius kalinius gaivino. Rodos, nepabūgdamas į tave atkišto durtuvo šoktum iš mašinos, nusirengtum ir prieš saulutę pasišildytum...

Veža mus viena Raseinių gatvė. Turbūt nė vieno žmogaus tos gatvės namuose neliko – visi į šaligatvius susirinko. Vieni nusiminę rankomis mojuoja, kiti skarelėmis mosikuoja, su vežamais atsisveikina. Rodos, norėtumei, kad mūsų "geradarių" širdys nors kiek sušvelnėtų, nors trumpai minutėlei mašinas sustabdytų, durtuvus nuleistų, gal jau paskutinį kartą žmonoms su vyrais, vaikučiams su tėvais, sesutėms su brolieliais, motinėlėms su sūneliais leistų atsisveikinti. Bet kur tau! Tokią valandą nėra ką svajoti, kad žmonių laisvės priešai tau leistų brangiam žmogui ranką paduoti. Visos trys mašinos pradėjo riedėti Šiluvos vieškeliu.

Jau, rodos, rusų emgebistai tokie gudrūs į Lietuvą atsibastė, bet staigi karo pradžia jiems planus sutrukdė – nespėjo, o gal ir Rusijoje neužteko tiek uždarytų sunkvežimių – juodųjų krunklių – į Lietuvą prisivežti, kad tykiai, slapta, niekam nepastebint, būtų galėję visus komunistinio teroro priešus, kalėjimo vienutėse supakuotus, iš karto į Sibirą išvežti. Matyt, staigūs karo pradžios aidai jiems smegenis pagadino. Koks patogumas – juodoju krunkliu – kalinius pavežioti: stačius prie vienas kito sustatei, kad per tarpą sliekas nepralįstų, stipriu užraktu duris užrakina, kad kalinys nepabėgtų, dangaus nematytų ir važiuok sau sveikas! Kas kita atviru sunkvežimiu kalinius vežioti.

Šiaip ar taip galvosi, o į atvirą sunkvežimį kalinių nesusodinęs – nuo karo jų nepaslėpsi. Atrodė, kad enkavedistai, skubėdami, apsiriko – nespėjo ar nesugebėjo vežamiems kaliniams, kaip avinams, ant kaktų medines lenteles užsirišti, kad jie važiuodami pakeliui nieko nematytų. Nors sunkvežimį lydintieji enkavedistai griežtai baugino nesidairyti, akimis į jų atkištą durtuvą žiūrėti, bet kur tau – mūsų akeles, ašaromis padrėkintose, enkavedistų klausys. O pasižvalgyti buvo į ką.

Nuo Prūsų šalies ne tik sparnai debesies padangėse raitosi, bet visam Lietuvos vakariniam pasieny nuo žemės į padangę kyla didžiausi juodų dūmų debesys ir raudoni ugnies liežuviai naikina mūsų tėvynės turtą. Protarpiais girdėti pavieniai patrankų šūviai ir be perstojimo tankų vikšrų žlegėjimas. Padangės mėlynėj dviejų "taikos mylėtojų" metaliniai balandžiai burkuoja.

Benedikto Butkaus knygą "Laisvės netekus" prašome užsisakyti šiuo adresu:

R.B. Butkus

60 East 212 St.

Cleveland, OH 44123

Knygos kaina \$15.00, plus siuntimo išlaidos \$2.00.

Pranciška ir Benediktas Butkai, mokytojai, 1930 metais Jurbarkė.

Už Raseinių miesto, vienos Žemaičių paplentės rugiais apaugusioj kalvutėje rusų kareiviai sau ar kitiems duobes kasa, tvoras laužo, artilerijos pabūklus maskuoja, jų vamzdžius į vakarų pusę nukreipdami. Šiluvos vieškeliu bevažiuojant, į skubiai triūsiančius kareivius bežiūrint, žmogus pagalvoji, kad už valandos laiko ar truputį vėliau, vienoje Žemaičių paplentės kalvutėje Stalinas su Hitleriu susitiks, neseniai pasirašytą "draugystės ir žmogžudystės" sutartį sutvirtins...

Mašinos, nors ir iš lėto, šliaužia pirmyn. Kelyje pavejam ir pralenkiam būrelius žmonių, bėgančių ne tiek nuo prasidedančio karo audrų pasislėpti. Jie bėga nuo atsakomybės. Komunistų siundomi, kaip pikti šynys jie ne vienam lietuviui į kulnį įkando. Bėgančiųjų tarpe teko pamatyti raseiniškių, jurbarkiečių žydų. Atsimenu, kai vienas senas, ilga žila barzda žydas, kietą juodą skrybėlę ant galvos užsidėjęs, maišelį ant pečių laikydamas, šalia savęs ant grabkrančio ožkelę už virvutės vesdamasis į mus pravažiuojančius rankas iškėlęs šaukia:

– Ui, žmonės, sustok ir ma paimk, važiot!

Sunkvežimį sėdėdamas ir į nuo karo baisenybių bėgančius žmones žiūrėdamas, galvoju, kad karas dar vos prasidėjo, o jau žmonės pradeda visai kraustytis iš proto. Vieni nuo karo slepiasi, kažkuo žmonėms nusikalte, kiti bėga savo gyvybę galbėdami, visai niekam blogo nepadarę, o dar kitus nekaltus mašinomis veža,

norėdami juos kalėjimuose sunaikinti...

Rodos, geradariai komunistai galėtų mus paleisti, vokiečiams atiduoti, o mūsų vieton į mašinas nelaimingus žydus susodinti, juos iš giltinės nagų gelbėti. O gal ir mus komunistai planuoja Dubysos šlaito pakrantėje žemėmis užkasti?..

Kol kas žudymo ženklų nepastebėjom – ginkluoti egzекutoriai atskira mašina paskui mus neskė. Mūsų mašinas lydinčioji apsauga, galvojom, neišdrįs žudyti, nes komunistai jautė, kad ne kokius be ragų avinus, mašinose susodintus, į skerdyklą veža. Be to, vežamųjų kelis kartus daugiau, negu ginkluotų lydinčiųjų. Jeigu jau žūtbūtinė kova prasidėtų, kasžin kas ką nugalėtų?

Dubysos pakrantėse minios žmonių, nuo karo bėgančių, susirinkusios. Atrodė, kad pėstieji su vokiečių tankais lenktyniauja. Žmonės kaip sublūdę, rankas iškėlę mojuoja ir rėkdamai prašo, kad juos į mūsų mašinas priimtų. Mūsų palydovai į tuos žmonių maldavimus nekreipė jokio dėmesio, be to, ir negalėjo nė vieno nuo karo bėgančio dar laisvo žmogaus su kaliniais pasodinti. Mašinos sausakimšai buvo kalinių prigrūstos, nebuvo ir laisvos vietos.

Dubysos tiltą pervažiauvusios, mūsų trys mašinos riedėjo pirmyn, keldamos dulkių debesies. Nei Šiluvos, nei Tytuvėnų miesteliuose nesustojome, nes emgebistai skubėjo mus vežti į Šiaulių geležinkelio stotį ir ten į gyvulinius vagonus su-

sodinti, toliau nuo karo audrų paslėpti.

Šaukėnų miestely susitikom iš Šiaulių atvažiuojančią mašiną, iš kurios iššokę du rusų aukšti pareigūnai – emgebistai sustabdė mūsų mašinas ir pasakė:

– Į Šiaulius įvažiuoti negalima. Miestas ir stotis vokiečių užimti. Teks jums atgal grįžti.

Ši netikėta žinia mus pradžiugino. Rodos, jau ir išsilaisvinimo spindulėlis suspindėjo, o mūsų krūtinėse širdys pradėjo stipriau plakti, išbalę veidai raudonuoti, nutirpusios kojos lengvėti...

Mūsų "globėjai" palydovai priešingai – iš kelio išmušti, nežinojo ką su mumis daryti, kur toliau vežti. Perbalusiais veidais, drebdami, kažką šnekučiuojasi, tariasi. Raseinių apskrities komunistų partijos sekretorius, iki šiol mums nesirodęs, staiga iš mūsų mašinos iššoko, išsitraukė didelį rusišką naganą ir pradėjo juo švaistytis tarytum išprotėjęs. Ilgai nelaukęs, nubėgo į paštą skambinti, savo vyresnių brolių klausyti, ką su vežamomis gyvomis prekėmis daryti? Kokiu keliu vežti, kad vokiečiai ir palydovų, ir vežamųjų nepagautų.

Ar tai vokiškąją svastiką užuosdami, ar komunistinio kūjo ir pjautuvo priglūšinti, mūsų palydovai leido mums iš mašinu išlipti, neatidėliotinus reikalus susitvarkyti.

– Jeigu jau vokiečiai Šiaulius paėmė, tai Kaune ar Vilniuj jie turėtų anksčiau atsisturti. Atrodo, kad keliai į Rusiją bus nepravažiuojami. Jeigu taip – mūsų gyvybėms artėja pavojus: arba komunistai, kur nors į mišką pavežę, mus išžydys, arba mes turime pasiryžti tuos mūsų "gloėjus" ant naktinių puodukų susodinti taip, kad į vokiečių rankas patekė, jie rankutes į dangų iškėlė, pasakytų: Tėtės nėra namie! Pavojui ištikus, jokiū būdu nereikia nusigąsti, pavieniui išbėgioti, o visiems kartu pulti, atimti iš palydovų ginklus.

– Patarimas geras, tik nereikia karščiutis. Progai pasitaikius, sumaniai ir greitai veikti, – sako aviacijos lakūnas panevėzietis. – Aš su artilerijos leitenantu Vytautu Mackevičium mašinoj atsisėsim prie palydovų kojų, po atkištais į važiuojančius durtuvais. Gerą progą pagavę, mudu šautuvus iš palydovų atimsim ir pradėsime veikti.

– Gerai, susitariam. Aš tuo momentu šalia sėdintį Sutkaitį sutvarkysiu, iš jo ginklą atimsiu. Patiems kovos nepradėti – geriau užpultiems gintis. Mūsų padėtis visai neaiški.

(Bus daugiau)

GRAFITI

Vladas Vijeikis

Ši žodį Webster žodynas aptaria gana miglotai. Esą užrašas ant sienos ar ant kito paviršiaus. Mano generacija su grafiti susipažino išvietėse. Ten sienose dažnai labai ritmingai savo mintis išreikšdavo poetai, kurių raštai nebuvo skelbiami spaudoje. Turėdamas laiko galėjai rasti šedevrų, kurių mišrioje kompanijoje nedrįsdavai pakartoti, nors ir labai norėdavai. Vėliau, kada išeinamos pradėtos kloti glazuruotomis plytelėmis, tapo sunku užrašyti, nes tuojau išsitrindavo. Tad grafiti mėgėjai perėjo į namų sienas. Čia įvyko grafiti evoliucija. Iš nepadorių pereita į politiką. Partiniai sloganai ir net politikierių vardai atsirado sienose. Tai tiek istorinių duomenų.

Dabar visos sienos, autobusai ir bet kokia laisva vieta aprašyta taip vadinamais grafitais. Tik dabar grafitai visai kitokios reikšmės. Tai gangsterių ženklai, kuriuos tik jie vieni supranta. Paprastam, mokesčius mokančiam piliečiui, tai Egipto yeroglifai.

Politikieriai ima išlysti į kovą prieš grafitus. Ypatinai tie, kurių namai užpildyti grafitais. Chicagos tvarkytojai ilgai galvojo, ką daryti. Ir sugalvojo. Reikia uždrausti pučiamus dažus pardavinėti jaunuoliams. Gražu. Paskui pergalojo, kad visiškai reikia uždrausti pardavinėti pučiamus dažus, kurie labai parankūs grafičių kūrėjams.

Mano draugas Florijonas turi gerą idėją, kurią jis pasiuntė Chicagos merui. Jis sako: reikia uždrausti statyti sienas. Tada grafitieriai neturės kur pasireikšti. Namai turi būti įkasti bent tris pėdas į žemę. Nėra sienų, nėra grafitų. Uždrausi vienus dažus, jie atras kitus, o kai nėra sienų, čia sunkiau arba visai neįmanoma. Florijonas renka parašus. Aš jau pasirašiau.

Dabar tokie laikai, kad stengiamasi kaip nors nenukriauti nusikaltėlių. Labai krikščioniška. Mylėkite savo priešus. Tad, kada radai savo sienas subiaurotas gangsteriniais parašais, padėk dažų kibirą, kad jie galėtų dar daugiau pasireikšti. Pagal krikščionišką mokslą: jeigu tau aprašė kairę sieną, atsuk jiems dešinę.

Bet, menkai krikščioniškoje moralėje išauklėtas pilietis dar šiaušiasi. Kur valdžia? Kur policija? Kur politikieriai? Kodėl jie mažes neapsaugo? Tick taksu

moku. Girdžiu pažadus. Balsuoju. Ir kas iš to?

Mielasis, pažiūrėk iš gerosios pusės. Aprašė sienas. Negerai, bet džiauškis, kad nesugriovė. Apmušė ir atėmė piniginę. Galėjo būti blogiau. Atsimink karo laikus. O pinigai. Gal anam buvo reikalingesni negu tau. Kitą mėnesį gausi pensiją. Pasispausk.

Išnešė iš namų televizijos aparatą. Apsieik be jo. Visi sako, kad televizija daro labai blogą įtaką. Prisižiūrėjęs ko gero imsi pats plėšikauti. Jeigu turi sveikatos, neblogas užsiėmimas šiais laikais. Višiskai nepartartina turinčiam širdies sutrikimus.

FILATELIJA Nr. 2

Antanas Bernotas

JAV tarp kitko išleido ir šiuos naujus pašto ženklus:

1. Vasario mėn. buvo išleistas 29 centų pašto ženklas taip vadinamam "Oregon Trail" keliui paminėti.

Šis kelias ar trasa prasi-deda Missouri valstijoje ir eina per Kansas, Nebraskos, Wyoming ir Idaho valstijas ir baigiasi Salem vietovėje, Oregono valstijoje, padaręs apie 4000 mylių kelio. Yra žinoma, kad jau nuo senų senovės naudojosi indėnai ir ankstyvieji traperiai, juo keliavo atradėjas Verendrye 1742 m., Lewis ir Clark ekspedicija 1804 m. ir kiti. Šis vieškelis eina per garsųjį Yellowstone parką, per

Kaskadų kalnus ir tarpukalnes, skrodžia daug sraunių kalnų upių ir miškų ir baigiasi prie Villamette upės Salem vietovėje, Oregono valstijoje. Laukinę kelio aplinkumą dažnai naudoja cowboyjū ir kitų "Western style" filmų statytojai.

2. Gegužės 15 d. buvo išleisti penki 29 centų pašto ženklai su darželio gėlėmis.

Ženkluose parodytos šios populiarios darželio gėlės: hyacinčiai, narcizai, tulpės, irisai ir alyvos (krūmai). Gėlių žiedai spaus-

Talpintuvai siunčiami kas savaitę

TRANSPAK praneša: NAUJI MAISTO SIUNTINIAI:

55 svarai įvairaus maisto \$ 98.

22 svarai įvairaus maisto \$ 65.

22 svarai mėsos gaminių \$ 95.

45 svarai įvairaus maisto be mėsos \$75.

Mažas, bet vertingas: kava, arbata, kakava, apelsinų koncentratas, aliejus, mėsos konservai, vitaminai – tik \$35.

Visi gaminiai sudaryti iš užsienietiško produktų, išskyrus rūkytas dešras ir sūrį. Pinigai pervedami doleriais.

Siųskite per seniausią persiuntimo į Lietuvą įstaigą Daugiausia siuntinių į Lietuvą siunčiama per **TRANSPAK**. Skubius siuntinius siunčiame AIR CARGO

RŪTA DEGUTIENĖ

216 943-4662

28262 Chardon Rd. Willoughby Hills, OH 44092

TRANSPAK Chicago tel. 312 436-7772

Ir taip grafiti baigia užkariauti amerikietišką pasaulį. Spėju, kad mano grabas bus grafitais aprašytas ir šeši grabnešiai iškilmingai neš visiškai net nemirktelėdami.

Perskaičiau žinią, kad pakartos "Lituanicos" skrydį. Lėktuvas gautas iš Coca Cola kompanijos. Kažin ant kurios lėktuvo pusės bus suraityta Coca Cola pavadinimas.

Vietoje Dariaus ir Girėno skris Edvinas Velonskis ir profesionalas lakūnas Bill Walker.

Mano draugas Florijonas labai pasipiktino.

– Aš jau kelis kartus perskridau Atlantą su profesionalų lakūnų pagelba. Juos net pats Brazauskas sutiks. O mane tik giminės.

Nėra teisybės pasaulyje ir nebus.

dinti natūraliomis spalvomis ir sudaro pasigėrėtiną vaizdą. Ženkla išleisti tik knygutėse, po penkias gėles lapelyje, viso 20 pašto ženklų. Knygūtės kaina \$5,80. Čia dedame pašto ženklą su tulpėmis.

ČEKOSLOVAKIJA, kurios teritorija iki I pasaulinio karo pabaigos daugumoje priklausė buvusiai Austro-Vengrijai, 1918 m. pasiskelbė nepriklausoma ir tokia išbuvo iki kol prasi-dėjo II pasaulinis karas. 1939 m. didesnioji krašto dalis buvo okupuota Vokietijos ir vadinosi Bohemija ir Moravija. Ir taip išbuvo iki 1945 m. Nugalėjus Vokietiją, suskaldytas kraštas atgavo nepriklausomybę, bet pateko sovietų globon ir tik prieš kelis metus sovietai galutinai iš krašto pasitraukė.

Nuo š.m. sausio 1 dienos, gyventojų pageidavimu, kraštas vėl pasidalino į dvi dalis: ČEKIJOS Respublika su sostine Prahoje, ir SLOVAKIJĄ (Slovensko) su sostine Bratislavoje. Čia dedame Čekijos naujai išleista 3 kronų pašto ženklą, kuriame parodytas jos herbas – stilizuotas liūtas. Slovakijos herbas yra dvigubas kryžius virš kalnų.

LIETUVA vis išleidžia naujų pašto ženklų, kuriais paminimi įvairūs istoriniai įvykiai, žymūs žmonės, istoriniai paminklai ir kitos įdomybės.

Čia dedame 1990 m. išleistą 50 (talonų?) pašto ženklą, kuriame parodytas Kryžių kalnas. Šis istorinis kalnas yra netoli plento Šiauliai – Joniškis, prie Kulpės upelio, Jurgaičių kaimo laukuose, Meškuičių valsčiuje, ir yra apstatytas

šimtais kryžių. Istorikai sako, kad senovėje prie kalno vyko didelės kautynės tarp žemaičių ir į kraštą iš šiaurės besiveržiančių kalavijuočių. Žmonės kalną laiko stebuklingu ir yra jau nuo seno apstatę šimtais kryžių ir apkabinę votais. Ypatinai kryžių padaugėjo po paskutiniojo karo. Ir Popiežius Jonas Paulius II, atvykstąs lankyti Lietuvą šių

• DIRVA • 1993 m. liepos 29 d. • 9 psl.

metų rudenį, čia sustos ir ant kalno atlaikys mišias. Akcinė spaudos bendrovė "Varpas" Lietuvoje yra išleidusi spalvotų atviručių albumėlį apie šį kalną su paaiškinimais penkiomis kalbomis.

SUNKŪS KARO METAI

(Atkelta iš 7 psl.)

Suprantama, jog mūsų "G" dokumentacijos skyriui buvo neįmanoma išgauti (ar išvogti) iš fronto ar armijos štabo nors vienam mėnesiui dokumentuose naudojamą slaptą raidę. Kelionių dokumentus tikrinančios sargybos, stovėjusios ant kryžkelių, tiltų ir pagrindinių kelių, visada turėdavo po ranka šifrą ir galėdavo pasakyti, kuris dokumentas nepadirbtas ir kuris suklastotas. Todėl 1943 m. kovo-balandžio mėn. agentų siuntimas į užfrontę, nors ir su mūsų skyriaus puikiausiai suklastotais rusiškais dokumentais, buvo negalimas.

Vienok, nežiūrint šito visai vokiečių karo vadovybei žinomo fakto, buvo dirbama pagal senąjį metodą. Agentai į Rusiją buvo siunčiami, nežinant tikslios kodinės raidės ir jai įrašyti tikslios vietos. Taip, pvz., 1943 m. gegužės mėn. paprasčiausiai ant komandiruotės lapo buvo įrašoma iš "žvaigždžių kelio" paimta alfabetinė raidė. Kartais atsitiktinai tokia raidė galėdavo atitikti dokumente nustatytą šifrą ir vietą. Mažu mažiausia, agentas turėdavo progą meluoti, kad "raštininkas bus apsirinkęs".

Sovietų kontražvalgyba buvo gerai informuota apie vokiečių šiaurės fronto žvalgybos centro veiklą Pskove. 1943 m. gegužės mėn. už fronto linijų vokiečiai išmetė vieną gana patikimą agentą. Netrukus šis asmuo buvo rusų sugautas ir jam buvo pasiūlyta grįžti atgal į Pskovą ir dirbti sovietų naudai. Agentas sutiko, nes neturėjo kitos išeities. Sugrįžęs papasakojo vokiečiams apie padėtį, ir kad "sovietai siunčia plk. Schimmeliui geriausius linkėjimus".

(Bus daugiau)

* V. MATULEVIČIUS – Toronto Dirvos rėmėjų būrelio atstovas, atsiuntė Dirvai \$40 JAV dolerių paramos.

Širdingai dėkojame siuntėjui ir būrelio nariams.

Skaitykit ir platinkit
DIRVA

VASAROS LINKSMYBĖS CHICAGOJE

Brighton Parko lietuvių namų savininkų draugija kiekvienais metais rengia savo festivalius – muges, kurios sutraukia gana daug dėmesio ir lankytojų. Šie renginiai yra oficialūs – Chicago miesto burmistro patvirtinti, kaip viso miesto vasaros šventinių renginių dalis. Anksčiau būdavo ruošiami panašūs festivaliai ir Marquette Parko lietuvių, tačiau jie paskutiniaisiais keliais metais yra nutrūkę.

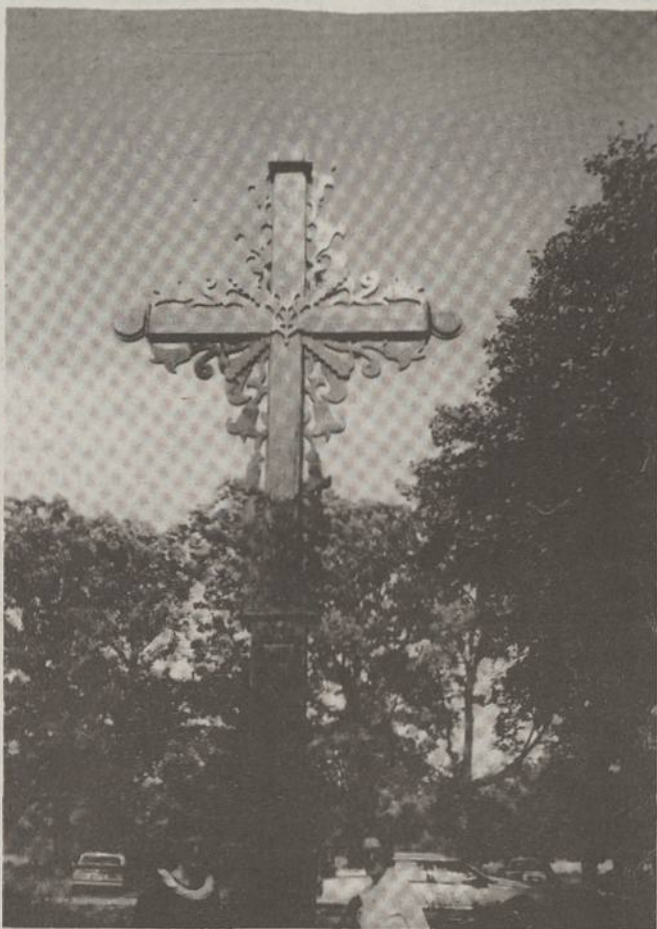
Šiomet toks festivalis buvo surengtas liepos 9-11 dienomis Western gatvių pievutėje tarp 43-čios ir 47-tos gatvių. Gaila, kad mažėjant senesnio amžiaus mūsų tautiečiams, šie festivaliai vis būna mažiau skaitlingi, nes jaunesnieji ne taip juos lanko. Tačiau vis tiek dar jie yra reikšmingi įvykiai vietos lietuvių gyvenime, nes duoda progą tarpusavyje pabendrauti, na ir kartu pasilinksmiti.

Anksčiau kelis metus iš eilės rengėjai į šiuos festivalius pakviesdavo muzikantus iš Lietuvos – Kauno kaimo kapelą. Šiomet irgi grojo du Lietuvos muzikų kolektyvai, tačiau sudaryti iš paskutiniaisiais metais atvykusių tautiečių. Tai buvo Ričardo Soko ir Algimanto Barnišio šokių muzikos grupės, kurios tikrai nuoširdžiai linksmino mūsų tautiečius, ypač vyresnio amžiaus žmones, kuriems prie širdies yra senoji lietuvių muzika. Su "country" muzika čia pasirodė Algio Bylos kolektyvas, kuris, kiek teko sužinoti, sudarytas iš ne lietuvių. Buvo dar keli ir grynai amerikiečių muzikiniai vienetai. Taigi visi galėjo rasti savo širdžiai mielą melodiją.

Ne vien tik Brighton Parke mūsų tautiečiai liepos

mėn. pradžioje pramogavo. Apie pusantro šimto lietuvių buvo susirinkę į gegužinę prie Ateitininkų namų esančiame ažuolyne, visai šalia Pasaulio lietuvių centro Lemonte.

Liepos 11 d. popietę čia vyko Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Chicago skyriaus surengta gegužinė, kurią reikia skaityti visais atžvilgiais pavykusia. Ypač nusisekė, kad pasitaikė gražus oras, o be to gegužinės aplinkuma tikrai nuostabi: tokių puikių vietų lietuviai Chicagoje ar apylinkėse vargu ar daugiau turi.

Naujai išdygęs lietuviškas kryžius prie Ateitininkų namų Lemonte. Čia liepos mėn. 11 d. įvyko Amerikos LTS Chicago skyriaus gegužinė.

Susirinkusius smagiai linksmino jau gerai pažįstamas Algimantas Barnišis, kuriam dainuoti talkino iš publikos atėjęs Vilius Bazis. Ne vien tik muzika čia buvo gera, bet ir maistas bei gėrimai, kurių niekam ne-

pritrūko. Čia laimingieji galėjo laimėti neblogų daiktų surengtoje loterijoje, kurią pravedė skyriaus valdybos narė Vanda Mažeikienė. Prie šios gegužinės daug dirbo skyriaus valdyba, kuriai vadovauja Nora Valiukėnienė. Ji, nors ir negaluo-

Nora Valiukėnienė, LTS Chicago sk. pirmininkė, surengtoje gegužinėje Lemonte traukia laimingą bilietą.

dama, pati į šią gegužinę atsilankė.

Į pačią gegužinę atvyko ne tik tautininkai ar tautininkų korporacijos nariai, bet buvo ir įvairių įsitikinimų žmonių, kas rodo, kad

mūsų tautiečiai tarpusavyje pradeda rasti bendrą kalbą. Čia matėsi ir Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos pirm. Dr. Leonas Kriaučiūnas su žmona bei visa eilė garbingų tautiečių.

E. Šulaitis

TOMAS PUKŠTYS VĖL LAIMĖJO

Edvardas Šulaitis

Tomas Pukštys, 25 metų amžiaus vyras iš Chicago, birželio 19 d. Eugene, Oregono valstijoje įvykusiose JAV lengv. atletikos pirmenybėse užėmė I vietą ir pateko į JAV rinktinę, kuri rugpjūčio 14-22 dienomis varžysis pasaulio pirmenybėse Stutgarte, Vokietijoje. Tačiau jo pasekmė čia, nors ir buvo gana gera (83.06 m., 272-6 p.) buvo kiek blogesnė negu JAV rekordas pasiektas 1986 m. Tomo Petranoffo. Tačiau šį rekordą jis viršijo varžybose Suomijoje birželio 26 d., kuomet jis ietį nusviedė 85 m. 70 cm. (281.2 pėdą).

T. Pukštys, kuris šį pavasarį buvo pelnęs dvi gražias pergales Kanadoje, visus nustebino savo pasirodymu Eugene mieste. Šis JAV olimpietis pagerino varžybų rekordą, o taip pat ir Eugene miesto stadijono – Hayward Field rekordą. Antroje vietoje gerokai atsilikęs buvo Art Skipper, o trečioje – Ed Kaminski. Jie irgi pateko į JAV rinktinę.

Ši mūsų lietuvių laimėjimą plačiai aprašė JAV didžioji spauda, o Eugene miesto laikraštis "The Register-Guard" birželio 20 d. laidoje nemaža vietos skyrė vien tik ieties metimo varžyboms, pažymėdamas Pukščio lietuvišką kilmę ir cituodamas jo pareiškimą, kad jis nelabai jaudinasi dėl rekordo pasiekimo, tačiau daugiau dėmesio skiria technikai ir agresyvumui. "Tolimi metimai ateis ateityje" –

kalbėjo Pukštys to laikraščio pranešimu.

Varžybose Suomijoje, kur dalyvavo beveik visi geriausieji (nebuvo tik Zeleny ir anglo Backley) pasaulyje ietininkai, Pukštys užėmė II vietą (po ruso Samovich). Sepo Raty, kuris Barcelonoje laimėjo sidabro medalį, čia turėjo pasitenkinti IV-ja vieta.

Tomo Pukščio tėvas Romas, kuris Chicagoje vadovauja "Transpak" siuntinių į Lietuvą bendrovei (bendrovės skyriai yra daugelyje JAV miestų ir Lietuvoje), telefonu kalbėjosi su sūnumi po šio JAV rekordo pasiekimo. Tomas džiaugėsi savo neeiliniu pasiekimu, tačiau dar sakėsi sieksiąs geresnių rezultatų. O tokiems jis turi daug galimybių, nes Suomijoje gyvena beveik visi žymieji pasaulio ieties metikai, o būsimose varžybose jis susitiks su geriausiais ietininkais pasaulyje. "Tik varžantis prieš geriausius pasaulyje", – galiu tobulėti, kalbėjo Tomas.

SAULĖLEIDŽIO SONETAI

A.a. Stasio Santvaro paskutinė poezijos knyga, išleista Vilties Draugijos, įrišta į kietus viršelius ir sukurta Dirvos redakcijoje.

Knyga parduodama po 10.00 dol. ir gaunama šiuo adresu: DIRVA 19807 CHEROKEE AVE. CLEVELAND, OH. 44119

Muz. Algimantas Barnišis su tautietėmis iš Lietuvos LTS Chicago sk. surengtoje gegužinėje. Jis grojo šioje gegužinėje, o taip pat ir Brighton Parko lietuvių festivalyje Chicagoje

Ed. Šulaitis nuotr.

LIETUVIŲ NAMAMS DVIDEŠIMTMETIS

Clevelando Lietuvių Namai, įsteigti 1973 metais Lithuanian Village, Inc. bendrovės, šių metų rugsėjo 10, 11 ir 12 dienomis švenčia savo gyvavimo dvidešimt metų sukaktį. Lietuvių Namų administracija, norėdama kaip galima prasmingiau ir iškilmingiau tą sukaktį paminėti, š.m. birželio 13 d. sukvietė organizacijų vadovus ir visuomenės veikėjus, iš kurių sudarė šį sukakties šventei rengti komitetą: Jurgis Malskis – pirmininkas, Zenonas Dučmanas – vicepirmininkas, Bronius Bernotas – sekretorius, Mečys Aukštuolis – išdininkas ir Raimondas Butkus – Lietuvių Namų pirmininkas. Spaudai ir informacijai: Aurelija Balašaitienė, Nijolė Kersnauskaitė, Vacys Rociūnas ir Aldona Stempuzienė.

Greitai ir tvarkingai atlieku įvairius kiemo darbus.

SKAMBINKITE

Linui Mulioliui 692-0702

PARENGIMAI

1993 M.

• RUGPJŪČIO 1 d. sekmadienį 12:00 p.p. LKVS-gos "RAMOVĖ" rengia gegužinę prie ežero Beachland Parke – 17815 Canterbury gatvėje.

• RUGPJŪČIO 15 d. sekmadienį DIRVOS GEGUŽINĖ Apanių sodyboje.

• RUGPJŪČIO 22 d. Lietuvių Klubu Gegužinė.

• RUGSĖJO 10-11-12 d.d. Lietuvių Namų 20 – metų sukakties Minėjimas.

• RUGSĖJO 25 d. Pabaltiečių Vakaras. Ruošia lietuviai latviai ir estai.

• SPALIO 2 d. 7 v.v. Koncertas The Singing Angels Dievo Motinos auditorijoje.

• SPALIO 9-10 ir 23 dienomis JAV LB Clevelando apylinkės rengiamų LIETUVIŲ DIENŲ programa Dievo Motinos parapijos patalpose.

• LAPKRIČIO 14 d. Šv. Jurgio parapijos rudens Festivalis 11:30 – 3:30 v.v.

• LAPKRIČIO 20 d. LKVS-gos "RAMOVĖ" Clevelando skyrius rengia Lietuvos Kariuomenės Šventės minėjimą Lietuvių Namuose – Clevelande.

• GRUODŽIO 24 d. Bendros Kūčios. Šv. Jurgio parapijos salėje 9:30 v.v.

LIETUVIŲ SOFTBOBO PIRMENYBĖS

Kaip jau anksčiau buvo skelbta, Š.A. lietuvių 3 Pitch Softbolo pirmenybės įvyks rugpjūčio 28-29, Kinsman Field, Mosley St., Wasaga Beach, Ont. Kanada. Varžybas rengia Toronto LSD Jungtis. Tai jau 8-sis metinis LSK Jungties turnyras, kuris šiais metais skaitomas kaip oficialios ŠALFASS-gos pirmenybės.

Pradžią: rugpj. 28, šeštadienį 12:00 val., registracija nuo 10:00 val. ryto. Sekmadienį turnyro tęsia nuo 10:00 val. r.

Komandos gali būti "co-ed" tipo. Amžius – virš 15 m. Gali dalyvauti ir klubams ar komandoms nerpriklaušą žaidėjai-jos. Pagal galimybes, jie būtų paskirstyti prie kitų komandų.

Komandų registracija atliekama iki rugpjūčio 20 (penktadienio) imtinai pas šiuos asmenis:

Rimas Kuliavas, LSK Jungties pirmininkas, 297 Kennedy Ave., Toronto, Ont. M6P 3C4 Telef. (416)-766-2996.

Brad Stephenson (416)-279-1851 namų. Grad yra turnyro techniškas vadovas.

Dėl laiko ir vietos aplinkybių turnyre gali dalyvauti nedaugiau kaip 12 komandų,

A. a. Stasės Žiedonienės gėlėmis apklotas karstas Visų Sielų kapinėse, Clevelande.

VI. Bacevičiaus nuotr.

todėl suinteresuoti dalyvauti kreipkitės neatidėliojant į rengėjus, pakol nepervėlu.

1993 M. Š AMERIKOS PABALTIEČIŲ LAUKO TENISO PIRMENYBĖS

1993 m. Š. A. Pabaltiečių Lauko Teniso Pirmenybės įvyks 1993 m. rugpjūčio 14-15 d.d., Kimball High School, Crooks Rd., tarp 13 mile Rd. ir 14 Mile Rd., Royal Oak, Mich. Varžybas vykdo – ŠALFASS-gos Lauko Teniso Komitetas, kurio vadovas yra Dr. Algis Barauskas.

Pradžią: rugpjūčio 14, šeštadienį, 9:00 AM. Registracija nuo 8:00.

Programa: Vientai – Vyrų A, Vyrų B, Vyrų Senjorų (virš 44 m.), Jaunių (žemiau 19 m.), Moterų, Mergaičių (žemiau 19 m.)

Dvejetai – Vyrų ir mišrus.

Klasifikacija - pagal žaidėjo amžių 1993 m. rugpjūčio 14 d.

Dalyvavimas atviras visiems lietuvių, latvių ir estų žaidėjams.

Dalyvių registracija – iki rugpj. 9 d. imtinai, šiuo adresu: Dr. Algis Barauskas, 3018 Patch Dr., Bloomfield Hills, MI 48304 Telefonas (313) – 258-6535.

Registracija bus priimama ir varžybų dieną, jei laiko ir vietos aplinkybės leis.

Papildomai, informacijas

galima gauti ir pas Jurgį Senbergą, telef. (313)-549-0586.

Lietuviai tenistai kviečiami šiose varžybose skaitlingai dalyvaut.

ŠALFASS-gos
LAUKO TENISO
KOMITETAS
ŠALFASS-gos
CENTRO VALDYBA

- Siuntiniai į Lietuvą, Latviją, Estiją
- Pinigu persiuntimas
- Air cargo
- Maisto siuntiniai

VISA TAI -

atlanta IE
Trumpiausias kelias gimtinėn

639 East 185th Street
Euclid, OH 44119

Telefonas (216) 481-0011

Dirbame: antr.-penkt. nuo 9 v.r. iki 5 v.v.,
šeštadienį nuo 9 v.r. iki 2 v. popiet

Pagrindinis atlanta IE ofisas - Chicagoje

TAUPA

Lithuanian Credit Union

Lietuvių Kredito Kooperatyvas

767 East 185th Street * Cleveland, OH 44119
481-6677

DARBO VALANDOS

antradienį, trečiadienį ir ketvirtadienį * 9:00 vr – 4:00 pp *
penktadienį * 9:00 vr – 6:00 pp * šeštadienį * 9:00 vr – 12:00 pp *
sekmadienį parapijoje * 11:00 vr – 12:00 pp *

* Kiekviena taupomoji sąskaita federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000 *

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.,
William J. Jakubs Jr.,
Keneth Schmidt ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai
936 East 185th Street, Cleveland, Ohio 44119
Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsina
teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

MATAS REALTORS

Broker RITA MATAS – G.R.I. – state certified
real estate appraiser

2412 CEDARWOOD ROAD
PEPPER PIKE, OH 44124
(216) 473-2530

18021 MARCELLA ROAD
CLEVELAND, OH. 44119
(216) 486-2530

ADV. VYTAS MATAS – teisinis patarėjas

DIRVA

DĖMESIO VERTAS SKRYDIS Į LIETUVĄ

Du lietuviai iš Chicagos skrido į Kauną

Edvardas Šulaitis

Visai nesigarsinę, du naujai į Chicago iš Lietuvos atvykę tautiečiai, lakūnai Edvardas Slušnys ir Jonas Juknius, nusipirkę mažutį lėktuvą (Piper 140), sugalvojo pakartoti Dariaus–Girėno žygį per Atlantą.

Liepos 16 d. apie 2 val. ryto iš Chicagos Lansing aerodromo jie pakilo į istorinę kelionę, kuri jiems pasisekė ir liepos 19 d. 5:30 val. vak. Lietuvos laiku nusileido Karmėlavos aerodrome. Jie Lietuvą pasiekė kiek vėliau negu buvo planavę, nes dėl stipraus vėjo vienu metu negalėjo tęsti kelionės, o taip pat prisiėjo nusileisti neplanuotam sustojimui Oslo mieste.

Tačiau, bendrai imant, jų žygis buvo sėkmingas ir mūsų drąsieji tautiečiai, būvę lakūnai sovietų komercinėje aviacijoje, atliko jau seniai puoselėtą mintį mažų lėktuvu perskristi Atlantą. Ir iš tikrųjų, jų lėktuvas būvęs mažutis ir turintis negalingą variklį tik 140 arklio jėgų galingumo (tuo tarpu Dariaus – Girėno lėktuvo motoras buvo (360 arklio jėgų).

KVIETIMAS DAILININKAMS

Noriu pakviesti Jus dalyvauti kasmetinėje lietuvių dailės parodoje "Dailė '94", kuri vyks Čiurlionio galerijoje, Chicagoje 1994 metų sausio – vasario mėnesį (tikslī data bus nustatyta vėliau). Ši paroda bus teminė. Grynojo estetizmo atstovai nesuteikia ypatingesnės reikšmės temai meno kūrinys, tačiau ir pasakojamasis žanras iki šios dienos nėra pamirštas ar nustumtas į kertę. Parodos "Dailė '94" tikslas kaip tik ir yra atidengti tematinius lietuvių meno klotus. "Dailės '94" tema yra: "MEILĖ"

Čia kalbėkime apie žmogaus meilę žmogui, atsiri- bodami nuo meilės gyvu- liui, pavasariui, kosmosui, Dievui. O žmogaus meilė suvokime ne vien kaip emoci- nę, bet ir kaip visuomeni- nę, šeimyninę, tautinę. He- rojiška, ištverminga, išsigi- musi, apsimetėliška, savi- meiliška, paslaptinga, rami, audringa, egzotiška, pamirš- ta, išsvajota, išblėsusi, žu- danti, karžygiška, vaikiška,

Ir pats lėktuvas, su ku- riuo jie leidosi į tolimą ke- lionę, jau net 28 metų senu- mo. Lėktuvą jiedu nusipir- kę už 20 tūkstančių dolerių, kurių didžiumą (15 tūkst.) paskolinusi žinoma Monte- sori mokymo specialistė, Domicelė Petrutyte kuri yra padariusi vienam iš lakūnų – J. Jukniui dokumentus at- vykkti į Ameriką. Kuomet šis paprašė jos pinigų, mūsų tautietė nedvejodama davė, nes jai patikusi šių vyrų drą- sa ir užsimojimas. Vien tik benzinas šiai kelionei kainav- vės 2 su puse tūkstančių do- lerių. Patys lakūnai pinigų kelionei beveik neturėjo, nes Amerikoje gyvena tik metus laiko. Ką jie dabar darys – dar nežinoma, gal kas nors iš mūsų tautiečių parems jų drąsų žygį, jau po to, kada jis buvo atliktas. Prieš tai pinigų prašyti iš mūsų tautiečių šie drąsūs la- kūnai nedrįso, nes yra labai kuklūs žmonės.

Paklaustas vienas iš la- kūnų – ko šiuo žygiu jie sie- kė, atsakė jog nori, kad mū- sų tautiečiai apie iš Lietuvos dabartiniu metu atvykstan- čiuosius geriau galvotų.

motiniška, tėviška laiminga, visur esanti meilė... Žmo- gaus meilė žmogui: išimy- lėjimas, geismas, meilės ne- tekimas, pavirtimas neapy- kanta, ją lydintys pavydas, kerštas, kančia. Juk pagal Justiną Marcinkevičių: "Pa- krikštytas ne vandeniui o meile, / esu čionai mylėti. Ir žinau, / kad žemėje nėra daugiau ką veikti."

Priimame įvairių techni- kų ir metodų darbus: tapy- bos, skulptūros, grafikos, medžio / lino raizinius, teks- tilę, gobelenus, odos dirbi- nius, keramiką, vitražą, pie- šinį, kompiuterinę grafiką, fotografiją, koliažą, instalia- ciją, mišrios technikos dar- bus; monumentaliją, epo- chinę, minimalistinę, tradi- cinę, modernistinę, port- modernistinę – bei kitų rū- šių kūrybą. Kūrybinei lais- vei neuždedame jokių varž- tų, tačiau pasilieiname teisę spręsti apie darbo kokybiš- kumą bei jo priėmimą į pa- rodą, nes ekspozicijos erdvė yra ribota, o ir parodinė rimtis kelia savo reikalavi-

mus.

Dalyvių neįpareigojame mokesčiais, bet kadangi jo- kios valstybės išdas parodos neparems, prašome dalyvius bent darbų persiuntimo na- šta pasiimti patiems. Kitas išlaidas (nuomą, reklamą, katalogo išleidimą) bandysi- me padengti geraširdžių žmonių aukomis.

Kiekvienas pateikia tik po vieną kūrinį (serijiniai darbai taip pat bus priima- mi, bet dėl darbų skaičiaus turite iš anksto pasitarti su rengėjais). Darbus siųskite iki š.m. gruodžio 31 dienos Algimantui Keziui: 4317 S. Wisconsin Ave., Stickney, IL 60402 USA. A. Kezys taip pat mielai atsakinės į Jūsų klausimus bei priims Jūsų pasiūlymus. Skambinkite telefonu (708) 749-2843.

Su MEILE,

Algimantas Kezys

PAMINĖTAS DARIAUS IR GIRĖNO SKRYDIS

(Atkelta iš 2 pls.)

didvyrių prisiminimui. Mi- nėjimo proga buvo išleistas 96 puslapių leidinys, kurių didesnę dalį užima skelbi- mai, sveikinimai. Knygelę suredagavo pats minėjimo komiteto pirm. V. Ramonis, kurio, o taip pat ir E. Jasiū- no rašiniai jame patalpinti (lietuvių ir anglų kalbomis).

Šiame leidinyje išvardin- ta apie 60 rengimo komiteto (ir komisijų) narių. Atrodė, kad tiek daug žmonių pa- jėgs sukviesti tūkstantinę publikos minią, kas būtų pateisinę jų darbą. Tačiau taip nebuvo ir po minėjimo didžioji Chicagos spauda jo visai "nepastebėjo". Tik "Chicagos Sun-Times" dienraštis sekmadieninėje laidoje įdėjo nemaža istori- nio pobūdžio duomenų apie Dariaus–Girėno skrydį. Minėjimą aprašė tik Chica- gos pietinės dalies laikraštis

LIETUVOS KREPŠININKĖS DĖMESIO CENTRE

Lietuvos moterų krepši- nio komanda, dalyvavusi pasaulio universiadaoje Buf- falo mieste JAV, atpirkio vyrų krepšininkų padarytą gėdą Europos atrankinėse pirmenybėse Lenkijoje ir užsirekomendavo kaip vie- na iš stipriausiųjų planetoje.

Lietuvos krepšininkės, kurios atvyko tiesiai iš Bal- tijos šalių čempionato Tali- ne (ten jos pasipuošė aukso medaliais, o antroje vietoje liko vokietės), pirmame su- sitikime sumušė Kanadą net 94-60. Po to savo grupėje nugalėjo Japoniją 93-51 ir rumunes 80-51. Tada pate- ko į pusfinalinę grupę, kur patyrė tik vieną pralaimėji-

Lietuvos generalinis garbės konsulas Vytautas Čekanauskas

TRADICINĖ Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos
Los Angeles skyriaus

VIDURVASARIO ŠVENTĖ – GEGUŽINĖ PO STOGU

ĮVYKS

Š.M. RUGPIŪČIO 8 DIENĄ, SEKMADIENĮ,
TAUTINIŲ NAMŲ SALĖJE,
3356 GLENDALE BLVD. LOS ANGELES

Tik grįžę iš viešnagės Lietuvoje maloniai sutiko gegužinėje dalyvauti Lietuvos generalinis garbės konsulas Vytautas Čekanauskas su Ponia.

Gerb. Konsulas pažadėjo su atsilankiusiais pasidalinti kelionės įspūdžiais.

Visi maloniai kviečiami dalyvauti.

Skanūs pietūs, gaivūs gėrimai, turtinga loterija.

Auka \$ 15.– asmeniui.

VALDYBA.

"Daily Southtown", kuria- me buvo pažymėtas mažas dalyvių skaičius, kas lietu- viams (kurių nuo seno Chi- cagoje priskaičiuojama apie 100 tūkst.) tikrai garbės ne- daro.

menybėse. Lietuvaitės pra- laimėjusios pirmą kėlinį 48- 31, po pertraukos ne tik įstengė išlyginti bet ir per- sverti pasekmę dviem taš- kais. Tačiau paskutinėse minutėse laimė lydėjo ame- rikietės, kurios nugalėjo 83- 73. Šiose dėmesio vertose rungtynėse išsiskyrė Lina Dambrauskaitė su 24 taškais, Jurgita Štreimikytė 15 taš- kais ir 8 atkovotais kamuol- liais, o taip pat ir dvynukės Jurgita bei Aneta Kaušaitės (13 ir 9 taškai).

Tačiau medalį (sidabro) laimėjo kita Lietuvos atsto- vė – Nelė Žilinskienė, kuri šuolyje į aukštį peršoko 6 pėdas ir 4 su trimis ketvir- čiais colio (tiek pat ir laimė- toja amerikietė Tania Hughes). Taigi nedidelė Lietuvos de- legacija neišvažiavo iš šių pasaulio pirmenybių tuščio- mis rankomis. Žinoma, la- biausia nuskambėjo geras Lietuvos krepšininkų pasi- rodymas.

mą (prieš būsimas čempio- nes – Kinija), galėjo kovoti dėl medalių.

Jau po rungtynių pogru- piuose lietuvaite pasaulio spauda pradėjo vadinti žai- dynių favoritėmis. Ir taip įvyko, nors jos medalių ne- laimėjo, bet buvo arti jų. Pusfinaliniame susitikime Lietuva tik trimis taškais (76-73) pralaimėjo Kubai. Kitame pusfinalyje Kinija nugalėjo JAV krepšininkes 75-73 (jos laimėjo ir finalą nugalėdamos Kubą 84-81).

Tokiu būdu Lietuva susi- tiko su JAV rungtynėse dėl trečios vietos. Jos buvo vienos iš įdomiausių bei permainingiausių šiose pir-